

Jaardocument 2019

Stichting Haaglanden Medisch Centrum

Inhoudsopgave

1.	Verslag van het bestuur	4
2.	Verslag raad van toezicht	7
	2.1 Samenstelling	7
	2.2 Taken en werkwijze	7
	2.3 Commissies	7
	2.4 Vergaderingen	8
	2.5 Bespreekpunten	8
	2.6 Overleg met het stafbestuur	9
	2.7 Overleg met de ondernemingsraad	9
	2.8 Overleg met de cliëntenraad	9
	2.9 Overleg met de afdeling klacht- en gezondheidsrecht	10
	2.10 Evaluatie raad van toezicht	10
	2.11 Governance	10
3.	Kwaliteit en veiligheid	11
	3.1 Accreditatie NIAZ/Qmentum	11
	3.2 Interne communicatie	11
	3.3 Ondersteunende cultuur	12
	3.4 Interne audits	12
	3.5 Patiëntervaringen	12
	3.6 Klachten	12
	3.7 Leren van incidenten en calamiteiten	13
	3.8 Kwaliteitsindicatoren	14
	3.9 Opleiding en onderzoek	15
4.	Bedrijfsvoering	16
	4.1 Besturingsmodel, managementinformatie en personeel	16
	4.2 Managementinformatie	16
	4.3 Risicomanagement	17
	4.4 Personeel	21
	4.5 Bestuur en medezeggenschap	21
	4.6 Raad van bestuur	22
	4.7 Medezeggenschapsstructuur	23
	4.8 Gedragscodes	25
5.	Financieel beleid	26
	5.1 Ontwikkelingen 2019	26
	5.2 Jaarverantwoording	27
	5.3 Resultatenrekening	28
	5.4 Balans	28
	5.5 Financiële instrumenten	29
	5.6 Administratieve organisatie en interne controle	29
6.	Jaarrekening	31

Maatschappelijk jaarverslag 2019
Stichting Haaglanden Medisch
Centrum

1. Verslag van het bestuur

Dit maatschappelijk jaarverslag blikt terug op het jaar 2019. Dat leek een roerig jaar te zijn. Maar in 2020 is HMC geconfronteerd met een overtreffende trap van roerigheid in huis met de uitbraak van de Covid-19 pandemie. Alle aandacht gaat nu logischerwijs uit naar heden en toekomst; terwijl dit verslag terugkijkt naar het verleden. Daarom willen we toch eerst graag even stilstaan bij vandaag. Dat is ongebruikelijk, maar het zijn dan ook ongebruikelijke tijden. In een crisis komt de essentie van een ziekenhuis aan het licht: het draait om mensen. HMC staat met al haar medewerkers voor de maatschappelijke taak om de bevolking van Haaglanden gezond te houden. Die maatschappelijke waarde van HMC is nog nooit zo relevant en tastbaar geweest als in deze corona crisis. HMC staat daar middenin, met alle hens aan dek. HMC is feitelijk niets meer dan de samenwerking van haar medewerkers. Die wordt ongelooflijk op de proef gesteld. Er wordt een enorm beroep gedaan op inzet, doorzettingsvermogen, creativiteit, vakkundigheid en stressbestendigheid van onze mensen. In nauwe samenwerking met de samenleving zijn we tot nog toe in staat gebleken om deze crisis het hoofd te bieden en iedereen draagt het uiterste bij, terwijl de afloop onbekend is. We zijn er trots op om deel uit te maken van dit team en willen onze grote waardering uitspreken voor de ongekende bijdrage die we samen leveren om deze crisis onder controle te krijgen. Onze kernwaarden liefde en lef zijn levend, komen tot leven en hebben levens gered. Het jaarverslag 2020 zal daar volop van getuigen, de terugblik op 2019 komt er in een ander perspectief door te staan.

Zoals gezegd heeft HMC in 2019 al een roerig jaar achter de rug. Dit begon op 24 januari 2019 met de aankondiging van de toenmalige raad van bestuur over een herstructurering in de vorm van een korte- en een langetermijnherstructureringsplan (verder in dit document KTHP en LTHP genoemd). Redenen om hiertoe over te gaan waren de noodzaak om HMC weer financieel gezond te krijgen en het gebrek aan voldoende gespecialiseerd zorgpersoneel. Het doel bij de herstructurering is om te komen tot een nieuwe inrichting van de zorg: dichtbij waar het kan, in een ziekenhuis waar nodig.

Om dit doel te bereiken, heeft HMC in de eerste helft van 2019 HMC Bronovo omgevormd tot een weekziekenhuis en heeft HMC de Spoedeisende Hulp en verloskunde van HMC Bronovo verplaatst naar HMC Westeinde. Hiermee is alle acute zorg van HMC geconcentreerd op één locatie, zijnde HMC Westeinde. Verder is de huisartsenpost van HMC Bronovo verplaatst naar HMC Antoniushove. Deze besluiten zijn ingrijpend en turbulent geweest voor onze medewerkers. Veel medewerkers zijn op een andere locatie gaan werken en anderen kregen juist collega's van andere locaties in hun team, sommige medewerkers die jarenlang op locatie Bronovo werken zagen hun afdelingen daar sluiten. Wij zijn er ontzettend trots op dat onze medewerkers zoveel liefde en lef getoond hebben door zo goed deze veranderingen op deze veranderingen te anticiperen.

De aankondiging van het KTHP heeft zoals verwacht ook veel reacties en sentiment in de regio veroorzaakt. Wij hebben geprobeerd in dit proces al onze stakeholders (patiënten, verwijzers, maar ook inwoners en ketenpartners) zo goed mogelijk te informeren over deze veranderingen. Hieraan is uitvoering gegeven via verschillende communicatiemiddelen, maar ook in gesprekken, overleggen, informatiebijeenkomsten en zogeheten dialoogtafels. De uitkomsten van de dialoogtafels leveren ons input voor het LTHP, waar wij in 2020 verder aan werken en waarbij wij ons tevens rekenschap geven van vragen die in de maatschappij leven, zoals over de bereikbaarheid van onze gebouwen. Tevens hebben wij begin 2020 het KTHP geëvalueerd, waarbij gekeken is naar de effecten op een aantal gebieden zoals

bijvoorbeeld de kwaliteits- en patiëntveiligheidsrisico's en patiëntervaringen en de financiële resultaten. Hierbij is geconcludeerd dat zich bij de concentratie van de acute zorg op locatie Westeinde geen incidenten hebben voorgedaan en dat op het gebied van kwaliteits- en veiligheidsrisico's de genomen maatregelen afdoende zijn geweest. Ook in het aantal klachten van patiënten hebben zich geen opvallende verschillen voorgedaan tussen de eerste helft en de tweede helft van 2019. Financieel is in 2019 een deel van ten doel gestelde besparing behaald.

Daarnaast heeft er in 2019 een wisseling van de wacht plaatsgevonden op bestuurlijk niveau, waarbij er gedurende het jaar een aantal ad-interimbestuurders zijn geweest. Sinds 1 januari 2020 is de volledig nieuwe raad van bestuur compleet. Deze raad van bestuur is gestart met de verdere invulling van de koers waartoe in 2019 de eerste stappen zijn gezet in de vorm van het KTHP en LTHP.

Strategische visie HMC op de lange termijn

In 2019 is het strategiedocument 2019-2021 opgesteld. Inmiddels worden er stappen gezet in de gedachtenvorming over de invulling van het LTHP en is de raad van bestuur voornemens om halverwege 2020 een nadere invulling van deze strategie vorm te geven. Hiervoor zijn een aantal specifieke thema's benoemd en zijn de gesprekken met de organisatie, de medische staf en de adviesgremia op gang gekomen. Met de nadere invulling van de strategie en de uitwerking daarvan in concrete doelstellingen wil de raad van bestuur op inspirerende en koersvaste wijze de toekomst van HMC verder vormgeven. De impact van de Covid-19 crisis wordt hier vanzelfsprekend in meegenomen.

Meerjarenafspraken met zorgverzekeraars 2018-2021

Voor 77 % van de zorg van de patiënten heeft HMC meerjarenafspraken gemaakt op basis van duidelijk herkenbare profielen, met aantoonbaar goede kwaliteit van zorg en meer doelmatigheid bij de medische zorgverlening op het gebied van hoogrisicozorg, oncologische zorg, electieve zorg en chronische zorg. Deze afspraken ondersteunen de keuzes van HMC en haar rol als binnenstadziekenhuis en vormen de basis voor de innovatie en herstructurering van de zorg voor HMC.

Samenwerking in de regio

Het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) en HMC hebben al eerder de wens uitgesproken intensiever te willen samenwerken. Zoals ook in eerdere jaardocumenten aangegeven, is het uitgangspunt hierbij om de innovatieve topklinische en academische zorg, en de kwaliteit daarvan, voor onze patiënten in de regio te behouden en te versterken.

In de grootstedelijke omgeving van Den Haag en Leiden liggen daarnaast grote kansen om de regionale zorgketen beter in te richten en om onderzoek meer te verbinden aan de populatie.

Als concrete stappen hebben het LUMC en HMC vier domeinen gedefinieerd waar in eerste instantie een verkenning op wordt gedaan qua samenwerking. Dit betreft:

1. Oncologie (UKC)
2. Multitraumazorg (UTU)
3. Neurovasculaire zorg (UNVC)
4. Cardiovasculaire zorg

In 2019 zijn bij het UKC, UTU, UNVC en UVC (vaatchirurgie) stappen gezet om de samenwerkingen nader uit te werken. Hierbij is onder andere geïnventariseerd welke mogelijkheden er zijn om samen te werken en waar eventuele knelpunten zitten. Hier zal in 2020 op voortgegaan worden.

Duurzaamheid

HMC spant zich in om toekomstbestendig om te gaan met mensen en middelen. Daarom is in het LHTP gekozen voor hergebruik en concentratie in de bestaande gebouwen, zoals dat van HMC Westeinde, en voor vermindering van het gebruik van vierkante meters door leegstaande gebouwen/gebouwdelen af te stoten of te herontwikkelen. In 2019 is binnen HMC een bewustwordingsprogramma opgestart over duurzaamheid. Aan de hand van de zogenaamde milieuthermometer wordt inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen aan duurzaamheid gewerkt wordt. In het programmateam zijn medewerkers uit staf- en zorgafdelingen vertegenwoordigd. De primaire focus heeft daarin eerst gelegen op energie- en afvalmanagement.

Duurzaamheid is verder een thema dat expliciet benoemd is als een van de onderwerpen die meegenomen wordt bij de invulling van de strategie. Vooruitkijkend kan gesteld worden dat HMC zich bij de (ver-)nieuwbouw trajecten toekomstig inspant om de CO2 footprint te verminderen en een aantal gebouw-gebonden duurzaamheid doelstellingen wil realiseren.

Tot slot

In dit jaardocument leest u onze bestuurlijke en financiële verantwoording over 2019. Zoals hierboven ook aangegeven was 2019 een bewogen jaar voor onze medewerkers, patiënten en omwonenden. Ook 2020 is door COVID nu al een bijzonder jaar voor HMC.

Wij hebben er vertrouwen in dat wij de komende jaren oplossingen en kansen gaan benutten om op een slimme en innovatieve manier zorg te blijven leveren aan onze patiënten. Wij bedanken alle medewerkers van ons ziekenhuis voor hun steun en inzet en de inwoners van de regio voor het in ons gestelde vertrouwen.

Zoals gezegd schrijven we deze woorden terwijl we ons nog midden in de corona crisis bevinden. Hoewel de afloop nog ongewis lijken de vooruitzichten goed te zijn en de basis op orde. Samen staan we voor zorg dichtbij, middenin en met de Haagse regio. We gaan met elkaar door met te doen waarvoor we op aarde zijn: mensen beter maken. Team HMC heeft laten zien dat het bestaat uit geweldige, betrokken, kundige, lieve en dappere mensen.

De Raad van Bestuur maakt daar graag deel van uit.

Ingrid Wolf (voorzitter)

Daniëlle Horbach

Han ter Horst

2. Verslag raad van toezicht

De raad van toezicht houdt integraal toezicht op het beleid van de raad van bestuur en toetst of in beleid en uitvoering evenwicht bestaat tussen het organisatiebelang en de maatschappelijke functie van de zorginstelling.

2.1 Samenstelling

Statutair heeft de raad van toezicht maximaal negen leden. Per 31 december 2019 bestond de raad van toezicht uit acht leden:

- drs. A.C. Dorland MBA (voorzitter)
- mr. G.R.J. de Groot
- prof. dr. C.J.H.M. van Laarhoven
- drs. R.N. van der Plank
- drs. E.M.J. Schoenmaker
- mevrouw prof. dr. I.D. de Beaufort
- ir. A. Bruijntjes
- drs. V.W.J.A. van Stijn (registeraccountant)

Voor de raad van toezicht is een generieke profielschets opgesteld, waar de raad in zijn geheel aan moet voldoen. Daarnaast wordt per vacature een specifieke aanvulling gemaakt op de profielschets. Eén lid wordt benoemd op voordracht van de cliëntenraad. In de huidige samenstelling is dat mevrouw prof. dr. I.D. de Beaufort. Alle nevenfuncties worden gemeld en beoordeeld, evenals een mogelijk tegenstrijdig belang dat het onbelemmerd en onafhankelijk uitoefenen van de taken kan verhinderen. De actuele samenstelling van de raad van toezicht en (neven)functies van de leden staan op www.haaglandenmc.nl/over-ons.

2.2 Taken en werkwijze

De taken en bevoegdheden van de raad van toezicht zijn vastgelegd in de statuten. De werkwijze is verder uitgewerkt in het 'reglement raad van toezicht'. Dit reglement omschrijft de toezichthoudende rol van de raad en de wijze van verantwoording afleggen. Het reglement bevat verder het profiel van de leden, de overlegstructuur, de benoemingsprocedures en zittingstermijnen, de informatievoorziening, de onafhankelijkheid, de vergoedingen en de verhouding met de raad van bestuur. Daarnaast heeft de raad van toezicht een 'reglement raad van bestuur' vastgesteld. De raad van toezicht evalueert jaarlijks het eigen functioneren.

De statuten, de reglementen en het rooster van aftreden staan op www.haaglandenmc.nl/over-ons.

2.3 Commissies

Om de raad van toezicht te ondersteunen en besluitvorming voor te bereiden, zijn een aantal vaste commissies ingesteld die bestaan uit leden van de raad van toezicht.

Remuneratiecommissie

De leden van de remuneratiecommissie komen ten minste eenmaal per jaar bij elkaar. De remuneratiecommissie adviseert de raad van toezicht onder andere over de arbeidsvoorwaarden (waaronder de beloning) van de leden van de raad van bestuur.

Auditcommissie

De auditcommissie vergadert ten minste viermaal per jaar. In 2019 kwamen de leden vijf keer bij elkaar. Voor elke vergadering nodigt de commissie het lid van de raad van bestuur met het aandachtsgebied financiën uit. In beginsel is de externe accountant aanwezig bij de vergaderingen waarin de jaarrekening, de (interim)managementletter, het accountantsverslag en de begroting worden besproken. De auditcommissie heeft vooral stilgestaan bij de ontwikkelingen van de maand- en kwartaalcijfers, de bevindingen uit de accountantscontrole, het herstructureringsplan, het systeem van risicoanalyse van HMC en de voorgenomen investeringen.

Commissie Kwaliteit en Veiligheid

Deze commissie houdt toezicht op de kwaliteit en veiligheid van de zorg en dienstverlening van HMC. De commissie vergadert ten minste viermaal per jaar. De vergaderingen worden bijgewoond door het lid van de raad van bestuur met de portefeuille kwaliteit en veiligheid. De leden overleggen eenmaal per jaar met de cliëntenraad.

De commissie heeft in het bijzonder aandacht voor het functioneren van het kwaliteits- en veiligheidssysteem van HMC, de behaalde resultaten en de progressie hierin. De commissie bespreekt de jaarverslagen gericht op klachten van patiënten en gezondheidsrecht, incidenten en dossieronderzoek. Tevens worden de rapportages van toetsing besproken die zijn gemaakt door onder andere de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ), het Nederlands Instituut voor Accreditatie in de Zorg (NIAZ) en MediRisk. Deze instanties worden actief geïnformeerd door betrokken zorgprofessionals over projecten gericht op de medisch specialistische zorg en instellingsbrede projecten op het gebied van kwaliteit en veiligheid. In 2019 is tevens aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- programma 'Juiste zorg op juiste plek'
- implementatie 'NIAZ QmentumGlobal 2019-2020'
- stand van zaken van de implementatie van patiënten- en zorgverlenersportaal 'mijnHMC'
- bespreken van het risicoregister
- antistolling

De actuele samenstelling van de commissies staat op www.haaglandenmc.nl/over-ons.

2.4 Vergaderingen

In het verslagjaar heeft de raad van toezicht gezien alle bestuurlijke ontwikkelingen en benoemingen veelvuldig vergaderd, zowel fysiek als telefonisch. De vergaderingen zijn over het algemeen in het bijzijn van de raad van bestuur gehouden; een aantal telefonische overleggen waren met de raad van toezicht-leden onderling. Voorafgaand aan het overleg van de raad van toezicht vond steeds overleg plaats over de agenda tussen de voorzitter van de raad van bestuur en de voorzitter van de raad van toezicht.

2.5 Bespreekpunten

Voor elke vergadering worden in elk geval de volgende onderwerpen geagendeerd: strategie, financiën, kwaliteit en veiligheid, organisatie, samenwerking met andere zorgaanbieders en mededelingen van de raad van bestuur. De mededelingen betreffen doorgaans actuele ontwikkelingen in de organisatie op uiteenlopend gebied en

ontwikkelingen met betrekking tot wet- en regelgeving. Over belangrijke zaken wordt de voorzitter en/of de voltallige raad van toezicht tussentijds door de raad van bestuur geïnformeerd.

In 2019 hebben – naast de benoemingen van twee bestuurders a.i. – de benoemingen plaatsgevonden van de voltallige nieuwe raad van bestuur. De raad van toezicht heeft de volledige wervingsprocedure vormgegeven en is na advisering van de betreffende adviesgremia overgegaan tot de benoeming van Ingrid Wolf, Daniëlle Horbach en Han ter Horst.

Tijdens de reguliere vergaderingen in 2019 heeft de raad van toezicht goedkeuring gegeven aan de volgende onderwerpen:

- het jaardocument 2018 (maatschappelijk jaarverslag en jaarrekening)
- de verkoop van het registergoed verpleeghuis Nebo
- de statutenwijziging van de statuten van de stichting Vrienden van Bronovo
- de investering voor de bouw van het Moeder- en Kindcentrum
- het afgeven van de borgstelling voor Apotheek Haagse Ziekenhuizen
- de begroting 2020
- de handhaving van de klassenindeling voor de Wet Normering Topinkomens

Voorts kwamen in de vergaderingen onder meer de volgende onderwerpen aan de orde:

- risicomanagement
- de herstructurering (KTPH en LHTP)
- het Moeder- en Kindcentrum
- de samenwerking met het LUMC
- de herijking van de strategie
- de ICT-vernieuwing en -ontwikkelingen

2.6 Overleg met het stafbestuur

Formeel overleg tussen de voltallige raad van toezicht en het stafbestuur vond plaats op 14 maart 2019 en 12 september 2019. In dit overleg kwamen aan de orde:

- de herstructurering (KTHP en LTHP)
- de samenwerking met het LUMC
- de herijking van de strategie
- mogelijke knelpunten en risico's voor HMC

Daarnaast heeft de voorzitter van de raad van toezicht regelmatig informeel overleg gevoerd met de voorzitter van het stafbestuur.

2.7 Overleg met de ondernemingsraad

Een vertegenwoordiging van de raad van toezicht heeft in het verslagjaar tweemaal de vergadering van de raad van bestuur met de ondernemingsraad bijgewoond. Er is gesproken over het algemeen beleid. Tevens heeft er regelmatig informeel overleg plaatsgevonden tussen de voorzitter van de raad van toezicht en de voorzitter van de ondernemingsraad.

2.8 Overleg met de cliëntenraad

In 2019 heeft tussen (een afvaardiging van) de cliëntenraad en de raad van toezicht regulier overleg plaatsgevonden. Hierbij werd gesproken over het algemeen beleid en de borging van het doorklinken daarin van de (collectieve) stem van de patiënt.

2.9 Overleg met de afdeling klacht- en gezondheidsrecht

De commissie Kwaliteit en Veiligheid heeft, samen met een lid van de raad van bestuur, met de clustermanager van het cluster Kwaliteit & Communicatie gesproken over het jaarverslag Klachten en Gezondheidsrecht. In dit overleg is daarnaast met de voorzitter en secretaris van de Centrale Commissie Incidenten Patiëntenzorg (CCIP) gesproken over het jaarverslag.

2.10 Evaluatie raad van toezicht

Over het jaar 2019 zal de raad van toezicht zijn functioneren in het tweede kwartaal van 2020 evalueren.

2.11 Governance

De raad van toezicht en de raad van bestuur onderschrijven de uitgangspunten van de zorgbrede governancecode en passen deze code toe.

Een gedetailleerd overzicht van alle punten uit de code staat op www.haaglandenmc.nl/over-ons.

3. Kwaliteit en veiligheid

HMC wil patiënten hoogwaardige, toegankelijke en patiëntgerichte zorg bieden zonder de betaalbaarheid uit het oog te verliezen. Het kwaliteitsbeleid van HMC is erop gericht om vanuit verschillende perspectieven te onderzoeken in hoeverre we hierin slagen en onze zorg te verbeteren waar dit nodig is.

3.1 *Accreditatie NIAZ/Qmentum*

Het Nederlands Instituut voor Accreditatie in de Zorg (NIAZ) toetst zorginstellingen aan de hand van het systeem Qmentum. Nadat de accreditatie in 2016 met succes was verlengd, is vanuit HMC ingezet op het continueren van kwaliteitsbewustzijn en activiteiten, mede aan de hand van de Kwaliteitskalender. Elke themamaand zorgt voor specifieke aandacht en activiteiten rond belangrijke aspecten inzake kwaliteit en veiligheid.

Het werken volgens de NIAZ-systematiek geeft ritme en structuur aan onze inspanningen op het gebied van kwaliteit en veiligheid. Ook tonen we zo naar de buitenwereld dat onze organisatie voldoet aan een internationaal programma van kwaliteitsnormen. Voor NIAZ staat 2020 in het teken van toewerken en voorbereiden op een succesvolle audit in november.

Inmiddels is de organisatie volop in voorbereiding op deze audit. Aandachtspunten zijn onder meer een verdere doorontwikkeling van patiëntparticipatie, het optimaliseren van zorgprocessen en het – waar mogelijk en wenselijk – vereenvoudigen van protocollen, waarbij we de effectiviteit en werkbaarheid in het oog houden.

De evaluaties van alle NIAZ-normensets zijn multidisciplinair uitgevoerd. Waar nodig worden verbeterpunten opgepakt. Met behulp van de VIR-teams zijn de zogeheten Vereiste InstellingsRichtlijnen (VIR's) in kaart gebracht en is een vertaalslag gemaakt naar de benodigde werkwijze en praktijk binnen HMC. Aan de hand van checklists die per maand voor verschillende functies worden verspreid, zorgen we voor aandacht voor belangrijke onderwerpen en afspraken en bevorderen we het 'eigenaarschap' zowel bij managers als bij individuele medewerkers en artsen. Door middel van 'flitsaudits' zullen we in de eerste helft van 2020 de naleving van de afspraken rondom de VIR's toetsen.

3.2 *Interne communicatie*

Systematisch werken aan kwaliteit omvat ook interne communicatie over kwaliteit. Zo zijn managers en medewerkers op de hoogte van de ins en outs van belangrijke kwaliteitsthema's en wordt het kwaliteitsbewustzijn onderhouden. HMC werkt sinds 2018 met een Kwaliteitskalender. In deze kalender staat elke maand een thema centraal waarop we ons in het hele ziekenhuis extra focussen. Voorbeelden van thema's zijn: patiënttevredenheid, medicatieveiligheid, infectiepreventie, medische technologie en veiligheidscultuur. Het maandthema krijgt aandacht met nieuwsberichten op intranet, bijvoorbeeld in de vorm van goede voorbeelden uit huis, interviews, informatieve berichten over actuele ontwikkelingen en terugkoppeling van resultaten vanuit verschillende kwaliteitsinstrumenten. Verder krijgen managers iedere maand suggesties en materiaal aangereikt waarmee ze in hun eigen werkomgeving aandacht kunnen geven aan het onderwerp.

Op intranet is daarnaast meer 'statische' informatie te vinden over kwaliteit:

achtergrondinformatie, kwaliteitsresultaten en praktische hulpmiddelen om zelf aan de slag te gaan.

3.3 Ondersteunende cultuur

De wijze waarop wij als medewerkers onderling met elkaar werken, samenwerken, leren en communiceren heeft grote invloed op wat onze patiënten uiteindelijk ervaren. Werken aan kwaliteit en veiligheid gaat daarom samen met aandacht voor de organisatiecultuur. Sinds 2019 loopt er een intern programma om hier in de teams systematisch aandacht aan te besteden: de HMC Cultuurdialoog. Dit programma omvat een cultuuronderzoek aan de hand van een vragenlijst en een of meer bijeenkomsten waarin de cultuur met elkaar wordt besproken. Tot nu toe hebben zes afdelingen hieraan deelgenomen en ook voor komend jaar staan er weer een aantal in de planning.

3.4 Interne audits

Onderdeel van een op verbetering gerichte cultuur is het toetsen in de vorm van interne audits. In 2019 voerden interne auditoren 21 interne audits uit binnen diverse afdelingen en specifiek op een aantal patiëntprocessen of -thema's, zoals patiëntidentificatie. De centraal georganiseerde interne audits maken gebruik van de normen van het NIAZ. Sommige afdelingen, zoals het laboratorium en de apotheek, voeren aanvullend nog eigen interne audits uit aan de hand van specifieke normen die voor deze afdelingen gelden.

3.5 Patiëntervaringen

HMC gebruikt verschillende methodieken om bij patiënten te toetsen hoe zij de zorg ervaren. Gedurende het hele jaar wordt onderzoek gedaan naar patiëntervaringen. Via uitnodigingskaarten verzoeken we patiënten online een vragenlijst in te vullen op de website van HMC. Daarnaast nemen vrijwilligers en re-integratiemedewerkers met tablets vragenlijsten af bij patiënten. Ook zijn er drie enquêtezuilen waarmee afdelingen zelf actief aan de slag gaan om feedback van patiënten te verzamelen. Op deze manier bereiken we ook jonge, oude en laaggeletterde patiënten. Hierdoor zijn de resultaten van het patiënt-ervaringsonderzoek een goede afspiegeling van de ervaringen van HMC-patiënten. De resultaten van dit patiëntervaringsonderzoek zijn direct inzichtelijk voor de afdelingen. In 2019 zijn ruim 4.500 vragenlijsten ingevuld door patiënten.

Bovendien worden in toenemende mate Patient Related Outcome Measures-vragenlijsten (PROM's) afgenomen. Deze lijsten meten patiëntgerapporteerde uitkomsten van ervaren zorg en worden afgenomen bij orthopedie, oncologie, oogheelkunde en traumachirurgie. In 2019 is er een ziekenhuisbreed PROM-registratiesysteem aangeschaft van Philips Vital Health. Dit maakt het mogelijk om laagdrempelig op grotere schaal PROM's te meten. Begin 2020 worden PROM-metingen geïmplementeerd bij borstkanker, prostaatkanker en endometriose.

In 2019 vond er één spiegelgesprek plaats met jonge moeders binnen het verloskundig samenwerkingsverband.

3.6 Klachten

Zowel complimenten als klachten zijn signalen voor HMC. Patiënten die niet tevreden zijn over de zorg of dienstverlening van ons ziekenhuis, kunnen een klacht indienen. Daarvoor zijn in grote lijnen drie routes:

1. laagdrempelige klachtenopvang en -bemiddeling door de klachtenfunctionarissen

2. klachtenbehandeling door een onafhankelijke klachtenadviescommissie
3. procedures, waaronder aansprakelijkheidsstellingen, civiele zaken en tuchtzaken

In 2019 noteerden de klachtenfunctionarissen van HMC 1018 klachtmeldingen. De klachten gingen vooral over:

1. methodisch technisch handelen: behandeling arts/verpleegkundige/hulpverlener en diagnose/onderzoek (36%)
2. organisatie: planning van afspraken en telefonische bereikbaarheid (32%)
3. relationeel: mondelinge en telefonische bejegening (18%)

Het totaal aantal klachten daalde sterk, met ruim 200 (2018: 1228).

3.7 Leren van incidenten en calamiteiten

Helaas lukt het niet altijd om alles goed te doen. Door incidenten en calamiteiten te melden en analyseren, kan worden onderzocht welke factoren daaraan hebben bijgedragen en welke maatregelen moeten worden genomen om herhaling zoveel mogelijk te voorkomen. Mogelijk vermijdbare schade wordt ook onderzocht door middel van structureel dossieronderzoek.

Binnen HMC worden (bijna-)incidenten gemeld in het digitale meldsysteem iProva. In geval van (mogelijke) calamiteiten wordt ook vaak direct contact gezocht met de raad van bestuur. Wanneer de Centrale Commissie Incidenten Patiëntenzorg (CCIP) op basis van een quickscan of vooronderzoek (maximaal zes weken) vaststelt dat een melding inderdaad mogelijk een calamiteit betreft volgens de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz), volgt een melding bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. Vanuit de CCIP wordt per casus een onderzoeksteam samengesteld. Dit bestaat uit een of twee medisch specialisten, een verpleegkundige en een adviseur Kwaliteit en Veiligheid.

Alle leden van de CCIP zijn geschoold in de barrière-analysemethodiek. In 2019 is de werkwijze bij calamiteitenonderzoeken anoniem geëvalueerd onder alle zorgverleners die dat jaar betrokken waren bij een calamiteitenonderzoek. Op basis hiervan is de werkwijze van de commissie verder verbeterd. Als de patiënt en/of de familie dat wil, worden zij ook gehoord in het onderzoek en krijgen zij een mondelinge terugkoppeling van de bevindingen vanuit de analyse.

Een overzicht van de calamiteitenmeldingen in 2019:

Aantal meldingen bij IGJ	Aantal daadwerkelijke calamiteiten (conclusie na analyse)	Aantal keer patiënt/familie betrokken in het onderzoek	Aantal terugkoppelingen aan patiënt/familie
18	12*	12	12

* Twee onderzoeken lopen nog ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag, waardoor deze onderzoeken niet worden meegeteld.

Onderstaand zijn de vijf meest gevonden faalfactoren bij calamiteitenonderzoeken in 2019 weergegeven. Tussen haakjes is het aantal basisoorzaken vermeld dat geclassificeerd is bij deze faalfactor.

1. operatieve procedures (35): de beschikbaarheid en kwaliteit van documentatie (voorschriften, procedures, werkinstructies, handleidingen, et cetera), de bekendheid hiervan en het gebruik
2. organisatie (17): de kwaliteit en 'geschiktheid' van de organisatiestructuur, met betrekking tot verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de planning en beschikbaarheid van mensen en middelen
3. teamgebonden/sociaal (13): de rol van het team, het sociaal belang om bepaald gedrag te vertonen en de mate waarin een veiligheidscultuur aanwezig is waarbij het risico voor de patiënt centraal staat
4. werkomstandigheden (7): de omstandigheden waaronder mensen werken, zowel klimatologisch als met betrekking tot de organisatie van de arbeid
5. training en opleiding (6): de juiste training/opleiding/ervaring (niet te veel en ook niet te weinig) voor medewerkers, passend bij hun werk

3.8 Kwaliteitsindicatoren

HMC gebruikt interne en externe prestatie- en kwaliteitsindicatoren om zorgprocessen te verbeteren en effectiever te maken. HMC vindt het belangrijk om open en transparant te zijn over de kwaliteit van de zorg.

De uitkomsten op de indicatorensets van het Zorginstituut en de IGJ worden gepresenteerd in de openbare database van het Zorginstituut en in 'Het Resultaat Telt' van de IGJ.

Om de aanlevering van de landelijk verplichte kwaliteitsindicatoren efficiënt en effectief te laten verlopen, is het van belang dat de registratie aan de bron (het elektronisch dossier) goed verloopt, met zo min mogelijk administratielast voor de zorgprofessional. Het streven is dat de datagegevens uit het dossier door de afdeling Business Intelligence (BI) gehaald worden.

Ziekenhuischeck: Op de landelijke website [Ziekenhuischeck van de NVZ](#) staan onze kwaliteitsgegevens over onder meer sterfte, behandelingen, operaties, infecties en pijnbestrijding. De website biedt de mogelijkheid om kwaliteitsgegevens van ziekenhuizen onderling te vergelijken.

Strategische indicatoren: Om tijdig te kunnen sturen op uitkomsten heeft HMC een kwaliteitsdashboard met strategische indicatoren, zoals medicatieverificatie, tijdige overdracht en pijnmeting. Hiervoor zijn normen vastgesteld. Het kwaliteitsdashboard is voor iedere medewerker toegankelijk en wordt per kwartaal opgenomen in de kwartaalrapportage 'Kwaliteit per cluster'.

Keurmerkenbeleid: Eind 2019 is een 'Nee-tenzij'-keurmerkenbeleid door de raad van bestuur vastgesteld. Het beleid is mede vastgesteld op basis van het landelijke actieplan '(Ont)regel de zorg', met als doelstelling 'minder administratielast voor zorgprofessionals, meer tijd voor de patiënt'. Het nieuwe beleid heeft al geleid tot een vermindering van het aantal keurmerken waar HMC zich aan verbindt.

3.9 Opleiding en onderzoek

De wetenschappelijke doelstellingen zijn vastgelegd in het beleidsplan van de wetenschapscommissie. Medisch specialisten en (gespecialiseerd) verpleegkundigen werken mee aan trials en toegepast klinisch wetenschappelijk onderzoek met ondersteuning van het Landsteiner Instituut.

Wat de (medisch) specialistische vervolgopleidingen zelf betreft, zijn in 2019 de MDL, radiotherapie, longgeneeskunde, neurologie en ziekenhuisfarmacie gevisiteerd en opnieuw erkend.

HMC participeert in de Strategische Alliantie Zorgopleidingen Haaglanden, met de Haagse Hogeschool, ROC Mondriaan, Hogeschool Leiden en andere cure/care-instellingen uit de regio. Deze samenwerking heeft tot doel om nu en in de toekomst in te kunnen spelen op de veranderende vraag en groeiende complexiteit in het beroepenveld.

Ziekenhuisbrede opleidingsthema's in 2019 zijn duurzame inzetbaarheid, deskundigheidsbevordering en innovatie, (persoonlijk) leiderschap, versterking van de professionaliteit en de deskundigheid van de verpleegkundige beroepsgroep.

In 2019 is het aantal opleidingsplaatsen verder uitgebreid om de tekorten aan verpleegkundigen het hoofd te bieden.

4. Bedrijfsvoering

4.1 Besturingsmodel, managementinformatie en personeel

Voor een toekomstbestendige ziekenhuisorganisatie is het essentieel de zorg in te richten rondom patiëntprocessen. Hiervoor is een duidelijke en solide basis nodig waarin de bedrijfsmatige processen goed zijn geregeld. Deze basis is georganiseerd in zorgclusters die zijn gevormd rond specialismen en afdelingen. In het besturingsmodel zijn bevoegdheden en verantwoordelijkheden zoveel mogelijk ondergebracht op het niveau waar patiëntenzorg en onderwijs plaatsvinden. Medisch specialisten participeren in het clustermanagement en zijn daarmee medeverantwoordelijk voor management en organisatie. De clustermanagers hebben een integrale managementverantwoordelijkheid.

Om HMC doelmatiger te organiseren, werd begin 2018 een herinrichting van de clusterindeling gerealiseerd. Hierbij onderscheiden we de volgende zorgclusters:

- snijgend
- beschouwend
- oncologie
- vrouw en kind
- acuut
- medisch ondersteunend

Behalve de zorgclusters zijn er vijf stafclusters: financiën, service & huisvesting, informatisering & automatisering, kwaliteit & communicatie en personeel & organisatie, inclusief het Landsteiner Instituut.

De multidisciplinaire patiëntprocessen zijn clusteroverstijgend georganiseerd, omdat er diverse specialismen en afdelingen bij zijn betrokken. In 2018 zijn de concentratieplannen kritisch beoordeeld vanuit het perspectief van kwaliteit en doelmatigheid van de zorg.

Zowel de vrijgevestigd specialisten van het medisch specialistisch bedrijf (MSB) als de specialisten in loondienstverband met een overeenkomst voor onbepaalde tijd zijn lid van de Vereniging Medische Staf (VMS). De VMS wordt vertegenwoordigd door het stafbestuur.

4.2 Managementinformatie

De planning- en control-cyclus begint met het opstellen van de jaarlijkse kaderbrief met de uitgangspunten voor de exploitatie- en investeringsbegroting. De cyclus eindigt met de goedkeuring van de jaarrekening door de raad van toezicht.

De clustermanagers hebben met de raad van bestuur maandelijks overleg over de managementrapportages. Tijdens dit overleg komen aan de orde: kwaliteitsindicatoren, klachten en incidenten, productie, financiën, personeel, procesverbetering en projecten. Elk kwartaal wordt een ziekenhuisbrede managementrapportage verspreid. Verder informeren de raad van bestuur en het stafbestuur de organisatie maandelijks over de onderwerpen op de bestuursagenda en de genomen besluiten.

4.3 Risicomanagement

Met behulp van Integraal Risico Management (IRM) streven we ernaar belangrijke risico's tijdig te identificeren, analyseren en beheersen. In een beleidsnotitie uit 2018 is vastgelegd hoe we hier in HMC vorm aan geven. Als referentiekader is daarbij in eerste instantie de ISO31000 voor risicomanagement gebruikt; in de loop van 2019 heeft daarnaast een zelfevaluatie plaatsgevonden op de nieuwe NEN8009:2018 (norm voor een veiligheidsmanagementsysteem van ziekenhuizen). Toetsing op deze norm is onderdeel van de NIAZ/Qmentum-audit die plaats zal vinden in november 2020.

Om het IRM mede vorm en sturing te geven is er sinds 2018 een IRM-team actief, onder voorzitterschap van de raad van bestuur.

Risicoregister

HMC beschikt over een risicoregister waarin de belangrijkste strategische en tactische risico's zijn vastgelegd binnen de domeinen patiëntveiligheid, facilitair, personeel, ICT/informatieveiligheid, financiën en strategie. Per risico is beschreven wat de preventieve en corrigerende beheersmaatregelen zijn, wie deze uitvoert en bewaakt en volgens welk plan daarbij wordt gewerkt. Het risicoregister krijgt jaarlijks een update, uitgevoerd door expertgroepen per domein (inhoudsdeskundigen en managers). Daarnaast vormt een paragraaf Risicobeheer onderdeel van de kwartaalrapportages. Daarin wordt de ontwikkeling van de belangrijkste risico's per domein weergegeven. Een risico kan bijvoorbeeld groter worden, omdat het niet lukt de beheersmaatregelen volgens afspraak uit te voeren of door andere (mogelijk externe) ontwikkelingen. Met behulp van de kwartaalrapportages komen dergelijke ontwikkelingen tijdig in beeld en is risicomanagement ingebed in de aansturing van de organisatie.

Aard risico's

Tijdens de jaarlijkse updatesessies van het HMC-Risicoregister worden de ontwikkeling van bestaande en reeds bekende risico's alsmede de resultaten van de tot nu toe uitgevoerde beheersmaatregelen in beeld gebracht. Tevens worden *nieuwe* risico's geïdentificeerd en aan het register toegevoegd. Dit leidt ertoe dat het risicoregister een mix is van risico's die al langere tijd bekend zijn en over het algemeen ook goed / optimaal beheerst worden en relatief nieuwe risico's. In de onderlinge weging van deze verschillende typen risico's is door de expertgroepen niet alleen gekeken naar de traditionele criteria van Kans en Impact, maar ook naar mate van beheersing. Nieuw geïdentificeerde risico's zijn over het algemeen nog niet optimaal beheerst. Dit leidt ertoe dat er risico's zijn opgenomen in het register die wat kans en impact betreft niet de grootste risico's zijn, maar die dat vanwege het nog niet optimaal beheersen wel zijn. Om deze reden wordt in dit jaardocument geen 'top -10' risicolijst gepresenteerd, maar een meer inhoudelijke beschrijving van een aantal risico's, zowel bestaande als nieuwe, binnen de verschillende domeinen.

Domein Patiëntveiligheid

Zo zijn er binnen het domein patiëntveiligheid risico's opgenomen rondom medicatieverificatie, valpreventie, veilige overdracht en antistolling: stuk voor stuk risico's, waarop al een aantal jaar wordt gestuurd en waar een set aan adequate beheersmaatregelen van kracht is, maar die vanwege hun kans en impact nog steeds hoog staan genoteerd. In hetzelfde domein zijn ook relatief nieuwe risico's opgenomen, bijvoorbeeld rondom een onderwerp als 'veiligheidscultuur'. In de visie van HMC is het systematisch stimuleren van cultuuraspecten die de veiligheid voor patiënten vergroten een belangrijke volgende stap in het werken aan patiëntveiligheid. Tegelijkertijd zien we dat daar in de context van o.a. werkdruk en aandacht voor meer 'concrete' veiligheidsrisico's niet altijd

systematisch aandacht voor is. Dat ziet HMC als een risico. Ook de veiligheid van zorg tijdens avond-, nacht- en weekenddiensten is als risico benoemd. Er wordt momenteel onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van extra beheersmaatregelen, bovenop de al bestaande, om maximale veiligheid van zorg te kunnen garanderen, juist op momenten dat er minder medische en verpleegkundige expertise in huis is.

Domein Personeel

Binnen het domein is een al langere tijd bekend risico de personeelstekorten in diverse, vooral specifieke, functies. De gevolgen hiervan zijn bijvoorbeeld zichtbaar in openstaande vacatures en de hieruit voortkomende verhoogde werkdruk op medewerkers en het moeilijker ingevuld krijgen van dienstroosters voor de nacht. HMC voert een actief arbeidsmarktwervingsbeleid en zet daarnaast ook maatregelen in gericht op het vergroten van werkplezier, gezondheid en medewerkerstevredenheid.

Een nieuw geïdentificeerd risico binnen dit domein heeft betrekking op de snelheid van nieuwe ontwikkelingen en toepassing van digitale hulpmiddelen in de zorg waarbij de huidige wijze van leren (overwegend e-learning en training) steeds minder toereikend zal zijn.

Domein Facilitair

Het is duidelijk dat HMC ten gevolge van veelvuldige en langdurige verbouwingen als gevolg van herstructurering van de locaties gedurende een langere tijd een verhoogd risicoprofiel kent gezien vanuit facilitair perspectief. Ook is er kans op vertragingen van bouwactiviteiten tijdens uitvoering van het Lange Termijn Huisvesting Plan, waar weer nieuwe risico's uit voort komen, zoals uitstel van noodzakelijke vervangingen van verouderde onderdelen van de technische infrastructuur. Vanuit de ingerichte projectinfrastructuur binnen HMC wordt hier intensief op gestuurd.

Nieuwe risico's die zijn geïdentificeerd hebben bijvoorbeeld betrekking op een toename van agressie vanuit patiënten en bezoekers en wijzigingen in de rol van de brandweer bij de beveiliging van het helikopterplatform.

Domein ICT en Informatieveiligheid

Binnen dit domein heeft zowel op landelijk niveau een risico-inventarisatie plaatsgevonden, gecoördineerd vanuit de NVZ, als een lokale binnen HMC. Uiteraard is er daarbij sprake van enige overlap in geïdentificeerde risico's op het gebied van datalekken, cybercrime en dergelijke. Het betreft hier al langere tijd bekende risico's waarvoor diverse beheersmaatregelen actief zijn (zoals firewalls, penetratietesten, identity- en accesmanagement, 2-factor authenticatie, bewustwordingscampagnes etc.). Daarnaast worden al een aantal jaren diverse beheersmaatregelen ingezet om de kans op en gevolgen van uitval van kritieke ICT-systemen te minimaliseren. Extra aandacht zal nodig zijn voor het voorkomen van verwisselingen van patiëntgegevens in situaties waarin gegevens vanuit medische apparatuur niet automatisch gekoppeld zijn of niet gekoppeld kunnen worden aan het EPD. Daarnaast wordt de toekomstige implementatie van standaard content van het EPD gezien als een risico met kans op onvoorziene verstoringen in de werkprocessen waarop deze vernieuwing een grote impact zal hebben.

Domein Financiën

De organisatie van zorg is in hoog tempo aan het veranderen, onder andere in de vorm van verplaatsing van zorg naar buiten het ziekenhuis. Het risico op exploitatie- en omzetverlies in relatie tot deze ontwikkelingen is opgenomen binnen het domein Financiën. Verder is er altijd sprake van mogelijke financiële consequenties wanneer niet voldoende of niet tijdig wordt bijgestuurd bij bijvoorbeeld productiekrimp of ingeval van financieel ongunstige ontwikkelingen in inkoop- en verkoopprijzen. Er is een toenemende aandacht voor fraude waarbij het uitvoeren van een frauderisicoanalyse onderdeel van het bedrijfsvoeringproces is.

Domein Strategie

Tot slot zijn ook de meer strategische risico's geïnventariseerd, een proces dat samen opgaat met het ontwerpen van een in 2020 te actualiseren strategische koers. Diverse risico's zijn hierin geïdentificeerd, zoals op het gebied van profielkeuze, marktaandeel, sturing en wendbaarheid van de organisatie en innovatief vermogen. De nieuwe strategie wordt in de eerste helft van 2020 nader uitgewerkt, zodat de strategische koers concreet invulling kan gaan geven aan de beheersing van dergelijke risico's.

Operationele risicobeheersing

Naast de risicobeheersing op strategisch en tactisch niveau voor HMC worden op verschillende deelgebieden operationele risico's in kaart gebracht en voorzien van beheersmaatregelen.

HMC voert een actief beleid gericht op prospectief risicomanagement in het operationele (zorg)proces. Zo vinden prospectieve risico-inventarisaties (PRI's) plaats bij aanpassingen in werkprocessen en bij aanschaf van nieuwe medische technologie. In 2019 is het werkmateriaal dat bij deze PRI's wordt gebruikt geëvalueerd aan de hand van de eerder genoemde NEN8009:2018; dit zal in 2020 in gebruik worden genomen. Verder is er al jarenlang retrospectief risicomanagement, vooral binnen het Veilig Incident Melden (VIM) en het calamiteitenonderzoek.

In het kader van de invoering van Horizontaal Toezicht in de Zorg ingaande 2021 wordt veel aandacht besteed aan risico's en de beheersing daarvan in het registratie- en facturatieproces van zorgactiviteiten en DBC's.

Op het gebied van privacy- en gegevensbeveiliging wordt continu aandacht besteed aan risico's, die zich op dit gebied kunnen voordoen, alsmede aan de invoering en bewaking van maatregelen om deze risico's te beheersen.

Zo zijn er een heel scala aan operationele risico's, die in de dagelijkse praktijk aandacht vragen van het management. Gedacht kan worden aan de toepassing van de ARBO-regelgeving, risico's in de voedselketen, brandveiligheid, etc.

Covid-19

Zoals weergegeven in de paragraaf toelichting Continuïteit en Gebeurtenissen na balansdatum in de jaarrekening heeft de Covid-19-uitbraak en maatregelen die door diverse overheden naar aanleiding daarvan zijn genomen om het virus in te perken een grote impact op Stichting Haaglanden Medisch Centrum.

Naast de reeds bekende effecten leiden de ingrepen die moeten worden gedaan zowel op korte termijn als op middel lange termijn tot verstoring van het reguliere zorgproces en is het onbekend wat de eventuele gevolgen op langere termijn voor onze bedrijfsactiviteiten zijn. De schaal en duur van deze pandemie blijven onzeker, maar zullen naar verwachting verdere gevolgen hebben voor onze zorglevering. De belangrijkste risico's die voortvloeien uit de huidige onzekere situatie inzake Covid-19 zijn:

- Toeleveringsketen: enerzijds bestaat het risico dat onze leveranciers in betalingsproblemen komen en ons niet kunnen leveren. Er zijn tot op heden geen kritische leveranciers waarbij dit het geval is. Anderzijds bestaat er een landelijk tekort aan beschermingsmaterialen. Via het ROAZ wordt hier met moeite in voldoende mate in voorzien.
- Omzet en winstgevendheid: Naast de zorginhoudelijke uitdagingen, leidt de pandemie door bovengenoemde punten ook tot financiële onzekerheden. Als gevolg van deze effecten waren de cumulatieve opbrengsten de eerste maanden van 2020 circa 40 % (op basis van de maximale afschaling) lager dan in dezelfde periode van 2019, waarbij de grootste negatieve gevolgen te zien waren in de maanden maart, april en mei en de duur en omvang van de pandemie nog onduidelijk is. Deze ontwikkelingen raken ook de facturatie en daarmee de liquiditeit. Inmiddels wordt door de zorgverzekeraars bevoorschot passend bij de omvang van de contractueel overeengekomen omzet waarmee het liquiditeitsrisico wordt beperkt. ZN heeft gesteld ervoor in te staan dat de extra kosten in het kader van de Corona aanpak worden vergoed. Ook heeft ZN gesteld de opbrengstenderving te compenseren. De inzet daarbij is, dat de gevolgen van de Corona-crisis voor de financiële positie in 2020 geneutraliseerd wordt. Deze toezeggingen zouden de impact op de financiële positie moeten mitigeren.
- Financiering en liquiditeit: In paragraaf 5.2 en 5.4 is de financierings- en liquiditeitspositie beschreven. Zoals ook toegelicht in de jaarrekening blijft HMC, gegeven de huidige contractuele afspraken met zorgverzekeraars, in alle scenario's voldoen aan de bankconvenanten. Behoudens de in paragraaf 5.4 toegelichte senior gross leverage. Voor 2019 is met de ING Bank een verklaring van afstand overeen gekomen zodat het niet voldoen aan deze bankratio niet leidt tot een opeisingsgrond.
- Continuïteit: Afhankelijk van de duur van de Covid-19-crisis en de aanhoudende negatieve gevolgen voor de economische activiteit en de uitwerking van de afspraken met de zorgverzekeraars is het mogelijk dat dit de rendementsontwikkeling van 2020 raakt. Het is niet mogelijk de exacte gevolgen voor onze activiteiten in de rest van 2020 en daarna te voorspellen. Wij verwijzen tevens naar onze toelichting bij de continuïteitsveronderstelling in de jaarrekening.

4.4 Personeel

Kerngegevens personeel (2018 inclusief Huis Nebo)	per 31-12-2019	per 31-12-2018
Aantal medewerkers in loondienst • waarvan patiëntgebonden functies • waarvan medisch specialisten	4.049 2.600 129	4.139 2.556 132
Aantal fte medewerkers in loondienst (excl. deelnemingen) • waarvan patiëntgebonden functies • waarvan medisch specialisten	3.344 2.085 108	3.378 2.037 112
Aantal medewerkers niet in loondienst (medisch specialisten, uitzendkrachten, aios en anios) • waarvan patiëntgebonden functies • waarvan medisch specialisten	695 441 217	676 418 223
Vrijwilligers	286	403

4.5 Bestuur en medezeggenschap

HMC werkt volgens:

- de zorgbrede governancecode van de Brancheorganisaties Zorg (BOZ)
- de statuten van de stichting en de reglementen van de raad van bestuur en de raad van toezicht (inclusief het informatieprotocol en de reglementen van de commissies binnen de raad van toezicht)
- het informatie- en samenwerkingsprotocol raad van bestuur/stafbestuur

4.6 Raad van bestuur

Portefeuilleverdeling

De raad van bestuur heeft de nodige wijzigingen ondergaan gedurende 2019, te weten:

- de heer P.W. Doop (voorzitter raad van bestuur, afgetreden per 21 juni 2019),
- mevrouw R.M.Y. Barge (lid raad van bestuur, afgetreden per 15 januari 2019),
- de heer C. Sterk (lid raad van bestuur a.i. van 18 juni 2018 tot 7 mei 2019),
- de heer N. Hoefsmit (lid raad van bestuur a.i. van 7 mei 2019 tot 31 december 2019),
- de heer A. Weermeijer (lid raad van bestuur a.i. van 29 juli 2019 tot 31 januari 2020),
- mevrouw I.C.D.Y.M. Wolf-de Jonge (voorzitter raad van bestuur, sinds 1 oktober 2019)
- mevrouw D.A. Horbach (lid raad van bestuur, sinds 1 december 2019).

Daarnaast is eind 2019 de heer H. ter Horst per 1 januari 2020 benoemd tot lid raad van bestuur.

Bij elk aandachtsgebied is een portefeuillehouder binnen de raad van bestuur als eerste aanspreekbaar. Bij afwezigheid is een van de andere bestuursleden waarnemer. Zij zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het gehele ziekenhuisbeleid.

De nevenfuncties van de bestuurders zijn te vinden op www.haaglandenmc.nl/over-ons.

Vergoeding

De Wet normering topinkomens (WNT) is van kracht. De arbeidsvoorwaarden zijn in lijn met de WNT zoals die golden op het moment van benoeming van de raad van bestuur. De gegevens over de bezoldiging van de raad van bestuur en raad van toezicht zijn opgenomen in het jaarrekeningdeel van dit verslag. Additioneel zijn de declaraties van de raad van bestuur toegevoegd.

Declaraties raad van bestuur

Omschrijving	P.W. Doop	R.M.Y. Barge	C. Sterk	I.C.D.Y.M . Wolf-de Jonge	D.A. Horbach	N. Hoefsmit
Reiskosten (vergoeding km prive auto of OV)	€ 626		€ 3.513	€ 369	€ 95	€ 1.555
Representatievergoeding	€ 192					
Congressen/symposia	€ 238	€ 234				
Overige kosten		€ 845		€ 105	€ 34	
Totaal	€ 1.056	€ 1.079	€ 3.513	€ 474	€ 129	€ 1.555

De heer Weermeijer heeft naast een vast maandbedrag geen additionele declaraties ingediend.

4.7 Medezeggenschapsstructuur

Conform de eisen van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) en de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz) kent HMC een ondernemingsraad en cliëntenraad. Verder is de Vereniging Medische Staf (VMS) een adviesorgaan van de raad van bestuur.

De adviesorganen waren in 2019 betrokken bij diverse besluitvormingstrajecten, onder andere de benoemingen van de nieuwe bestuurders, het strategisch plan 2019-2021 en uiteraard het KTHP.

Vereniging Medische Staf

De VMS bevordert de optimale medische verzorging en behandeling van patiënten binnen de doelstellingen van het ziekenhuis met inachtneming van de individuele professionele verantwoordelijkheid van de medisch specialisten. Daarnaast behartigt de VMS de belangen van de stafleden. De vereniging wordt bestuurd door het stafbestuur. Tussen het stafbestuur en de raad van bestuur vindt wekelijks overleg plaats, primair gericht op het strategische beleid van het ziekenhuis.

In 2019 heeft de VMS advies aan de raad van bestuur uitgebracht over:

- de naamgeving Moeder- en Kindcentrum
- het beslisdocument KTHP
- het strategiedocument HMC 2019-2021
- het adviesrapport samenwerking LUMC/HMC

In 2019 heeft de VMS advies aan de raad van toezicht uitgebracht over de voordrachten voor leden (al dan niet ad interim) van de raad van bestuur en over de herbenoeming van twee leden van de raad van toezicht.

Verpleegkundige Adviesraad

De Verpleegkundige Adviesraad (VAR) adviseert de raad van bestuur gevraagd en ongevraagd over de verpleegkundige beroepsinhoud en beroepsontwikkelingen en oefent hiermee invloed uit op de kwaliteit van de verpleegkundige zorg, de patiëntveiligheid en het ziekenhuisbeleid van HMC.

Advies

- gevraagd advies herstructurering
- gevraagd advies op beslisdocument voorgenomen besluit KTHP, fase 1
- ongevraagd advies op KTHP, verslechtering verpleegkundige zorg
- gevraagd advies op strategiedocument 2019-2021

Cliëntenraad HMC

De cliëntenraad HMC behartigt de belangen van zowel klinische als poliklinische patiënten. De cliëntenraad gaat bij het uitbrengen van gevraagde en ongevraagde adviezen aan de raad van bestuur uit van de belangen van deze patiënten. Zo leveren de leden van de cliëntenraad gezamenlijk een bijdrage aan het verbeteren van de kwaliteit van de zorg en het leefklimaat in het ziekenhuis.

Bij de behartiging van de belangen gaat de aandacht uit naar structureel voorkomende aandachtspunten en actuele ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de kwaliteit van zorg.

Onder de belangen van de patiënten verstaat de cliëntenraad onder andere een deskundige behandeling in een goed georganiseerd ziekenhuis, een persoonlijke en correcte benadering, een veilige omgeving en een open communicatie met allen die betrokken zijn bij de zorg van de patiënten.

De cliëntenraad adviseert geen individuele patiënten en behandelt geen individuele klachten. Daarvoor heeft HMC een aparte klachtenregeling. Wel kan de cliëntenraad een luisterend oor bieden en een signaalfunctie hebben. Ook fungeert de cliëntenraad als klankbord voor zowel de raad van bestuur als bij patiëntgerelateerde projecten binnen HMC. De uitgangspunten, taken (conform de Wmcz) en werkwijze zijn beschreven in de samenwerkingsovereenkomst met de raad van bestuur en in het huishoudelijk reglement van de cliëntenraad.

In 2019 heeft de cliëntenraad advies gegeven over:

- invoering van nieuw voedingsconcept en nieuwe leverancier
- de herstructurering van HMC
- de begroting van HMC
- de samenwerking LUMC/HMC
- de benoemingen van de leden van de raad van bestuur (al dan niet ad interim)
- KTHP, fase 1
- de naamgeving van het Moeder- en Kindcentrum
- de benoeming van een nieuw lid van de klachtadviescommissie
(kennismakingsprocedure is in 2019 doorlopen en advies is schriftelijk begin januari 2020 afgegeven)

Ondernemingsraad HMC

De ondernemingsraad is de vertegenwoordiging van de werknemers van HMC. De ondernemingsraad overlegt over het ondernemingsbeleid en de personeelsbelangen. Daarnaast levert de ondernemingsraad een positieve bijdrage aan de bedrijfsstrategie, waarbij de ondernemingsraad de collectieve belangen van de werknemers vertegenwoordigt.

Advies

De ondernemingsraad heeft het recht te adviseren over voorgenomen besluiten van financieel-economische en organisatorische aard. In 2019 heeft de ondernemingsraad geadviseerd over:

- de inrichting van de raad van bestuur en de profielen voor CEO, COO en CFO
- het opheffen van het organisatieonderdeel Medische Fotografie
- de samenwerking LUMC/HMC
- het beslisdocument KTHP, fase 1
- de herinrichting van de afdeling Communicatie
- de formatiereductie van de afdeling Diëtetiek
- de borgstelling voor de stichting Apotheek Haagse Ziekenhuizen

Instemmingsrecht

De ondernemingsraad heeft instemmingsrecht wanneer de raad van bestuur regelingen wil vaststellen, intrekken of wijzigen die betrekking hebben op medewerkers. In 2019 waren dat:

- de harmonisatie van de diensttijden van de verpleegafdelingen
- het harmoniseren van de bereikbaarheidsdienst OK in HMC Bronovo
- het tijdelijk beloningsbeleid OK
- de verlengde openingstijden van de afdeling Medische Microbiologie
- de tijdelijke wijziging van het parkeerbeleid HMC Westeinde
- de wijziging van de diensttijden van de zorgondersteuners Intensive Care Unit
- de salariëring van de SEH-artsen
- de aanpassing en harmonisatie van de diensttijden van de secretaresses SEH
- het beloningsbeleid extra werken
- de wijziging van de diensttijden van de afdeling Pathologie
- de bereikbaarheidsdienst en de weekenddiensten van de afdeling Medische Microbiologie

4.8 Gedragcodes

Op het digitale medewerkersplein InSite staat, voor alle medewerkers toegankelijk, een algemene gedragscode: 'Zo zijn onze manieren'. Hierin is duidelijk en bondig opgenomen wat onze afspraken zijn over:

- respectvolle bejegening
- discriminatie, pesten en ander ongewenst gedrag
- de richtlijnen voor vaccinatie/screening, hygiëne en infectiepreventie
- een rookvrije werkplek
- verplichte scholing en naleving van protocollen
- zorgvuldig omgaan met HMC-eigendommen
- zorgvuldig omgaan met ICT-faciliteiten
- zorgvuldig omgaan met vertrouwelijke gegevens
- contacten met de pers en social media
- relatiegeschenken en cadeaus
- nevenfuncties

Meer specifiek is in de regeling 'Ongewenst gedrag' (gekoppeld aan de eerste twee onderwerpen van 'Zo zijn onze manieren') vastgelegd hoe we hier tegen aankijken. In deze regeling is opgenomen hoe HMC omgaat met vertrouwenspersonen. Het reglement van de klachtencommissie medewerkers maakt hier ook deel van uit.

In 2019 waren vertrouwenspersonen beschikbaar op alle drie de HMC-locaties. In 2019 zijn tien meldingen geregistreerd. Het jaarverslag 2019 van de vertrouwenspersonen is, conform de afspraken daarover, ingediend bij de raad van bestuur.

De klachtencommissie is een interne commissie met een externe voorzitter. In 2019 heeft de klachtencommissie geen klachten behandeld.

Er is een door de raad van toezicht vastgestelde klokkenluidersregeling en er is een vertrouwenspersoon voor de toepassing van deze regeling. In 2019 zijn in dit kader geen meldingen gedaan.

5. Financieel beleid

5.1 Ontwikkelingen 2019

De Nederlandse ziekenhuizen worden ook in 2019 geconfronteerd met krapte op de arbeidsmarkt. De werkdruk stijgt daardoor aanzienlijk. Het aantal openstaande vacatures nam in 2019 verder toe en is in de afgelopen vier jaar meer dan verdubbeld. Werving en vooral ook behoud van personeel is daarom een belangrijke uitdaging voor ziekenhuizen. Tegelijkertijd groeit het aantal patiënten in de hogere leeftijdscategorieën en neemt de gemiddelde zorgvraag in complexiteit toe.

Dit zien wij ook terug binnen HMC. Om met dit grote aantal vacatures toch te kunnen voldoen aan de productie afspraken met zorgverzekeraars is meer gebruik gemaakt van tijdelijk personeel. In het bijzonder op de operatiekamers, waar door deze intensivering meer operaties hebben plaatsgevonden dan in voorgaande jaren.

Met ingang van 2019 heeft HMC met vrijwel alle zorgverzekeraars, op twee na, meerjarenafspraken waarbij we in staat worden gesteld om gevolg te geven aan het Hoofdlijnenakkoord en meer zorg op de juiste plek kan plaatsvinden. In 2019 zijn er in dit kader aanzienlijke stappen gezet waarbij in samenwerking met onze partners zorg die voorheen in het ziekenhuis plaatsvond, nu in de huisartspraktijk, thuis of anderszins buiten het ziekenhuis wordt georganiseerd.

De samenwerking met het LUMC is in 2019 geïntensiveerd. Deze samenwerking vindt plaats op vier initiatieven; het Universitair Kanker Centrum, het Universitair Vaatcentrum, het Universitair Neuro Vasculair Centrum en de Universitaire Trauma Unit. Er is in 2019 onder meer nadere invulling gegeven aan het opheffen van belemmeringen om patiënten, personeel en middelen over beide organisaties uit te wisselen.

Ons financiële resultaat is onvoldoende om de noodzakelijke renovatie en investeringen te kunnen financieren. Daarom is in 2018 een onderzoek begonnen naar de locatiestrategie. Dit heeft begin 2019 geleid tot het besluit de organisatie te herstructureren. Met deze herstructurering is medio 2019 de acute zorg geconcentreerd op locatie Westeinde en is locatie Bronovo omgevormd tot een weekziekenhuis.

Per 1 januari 2019 zijn apothekers en apothekersassistenten overgenomen die de Apotheek Haagse Ziekenhuizen voorheen detacheerde aan HMC. En per 1 februari 2019 zijn de activiteiten van Lab West overgenomen die betrekking hebben op HMC. Het voor HMC werkende personeel is vanaf die data weer in dienst van ons ziekenhuis.

Zoals weergegeven in de paragraaf toelichting Continuïteit en Gebeurtenissen na balansdatum in de jaarrekening heeft de Covid-19-uitbraak en maatregelen die door diverse overheden naar aanleiding daarvan zijn genomen om het virus in te perken een grote impact op HMC. De extra inzet van onze zorgprofessionals in deze tijd voor de zorg voor coronapatiënten in onze samenleving is groot. Daarnaast zien we op andere gebieden van zorg juist weer een grote afschaling in de zorglevering voor met name planbare zorg. Met name op de poliklinische behandeling, de dagverpleging en operatieve behandelingen.

Naast de intensivering van de zorgverlening voor door het corona virus getroffen mensen, stijgen ook de kosten voor de levering van zorg door de extra maatregelen die wij genomen hebben om deze zorg te kunnen leveren, de capaciteit op te schalen en de beddenafdeling opnieuw in te richten van deze patiënten. Daarnaast worden ook extra kosten gemaakt om onze medewerkers te beschermen en zijn de personele inspanning en personele inzet voor deze patiënten hoog.

Naast de zorginhoudelijke uitdagingen, leidt de pandemie door bovengenoemde punten ook tot financiële onzekerheden. Als gevolg van deze effecten waren de cumulatieve opbrengsten de eerste maanden van 2020 circa 40 % (op basis van de maximale afschaling) lager dan in dezelfde periode van 2019, waarbij de grootste negatieve gevolgen te zien waren in de maanden maart, april en mei en de duur en omvang van de pandemie nog onduidelijk is. Deze ontwikkelingen raken ook de facturatie en daarmee de liquiditeit. Inmiddels wordt door de zorgverzekeraars bevoorschot passend bij de omvang van de contractueel overeengekomen omzet waarmee het liquiditeitsrisico wordt beperkt. ZN heeft gesteld ervoor in te staan dat de extra kosten in het kader van de Corona aanpak worden vergoed. Ook heeft ZN gesteld de opbrengstenderving te compenseren. De inzet daarbij is, dat de gevolgen van de Corona-crisis voor de financiële positie in 2020 geneutraliseerd wordt. Deze toezeggingen zouden de impact op de financiële positie moeten mitigeren.

Afhankelijk van de duur van de Covid-19-crisis en de aanhoudende negatieve gevolgen voor de economische activiteit en de uitwerking van de afspraken met de zorgverzekeraars is het mogelijk dat dit desalniettemin de rendementsontwikkeling van 2020 raakt. Het is niet mogelijk de exacte gevolgen voor onze activiteiten in de rest van 2020 en daarna te voorspellen. Wij verwijzen tevens naar onze toelichting bij de continuïteitsveronderstelling.

5.2 Jaarverantwoording

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de cijfers opgenomen van HMC en de deelnemingen waarin zij een controlerend belang heeft. Voor 2019 zijn dit Express-so BV, West End Facility BV, Apotheek MCH Lijnbaan BV en Expertisecentrum Endometriose in Balans BV. Door de verkoop van Nebo per 1 januari 2019 ontbreken deze cijfers per 2019. De vergelijkende cijfers zijn hiervoor niet gecorrigeerd, maar de vergelijkbaarheid is wel zichtbaar via de in de jaarrekening opgenomen gesegmenteerde resultatenrekening.

In de onderstaande tabel worden de belangrijkste (geconsolideerde) kengetallen weergegeven uit de jaarrekening 2019.

Financiële kengetallen (x €1.000)	2019	2018
Totale bedrijfsopbrengsten	488.166	480.650
Resultaat	10.512	1.644
Winstmarge	2,2%	0,3%
Eigen vermogen	173.751	163.213
Solvabiliteit (balanstotaal)	45,4%	42,4%
Solvabiliteit (opbrengsten)	35,6%	34,0%
Langlopende schulden aan kredietinstellingen ¹	119.987	133.757
Loan to value ²	53,4%	55,8%
Debt Service Coverage Ratio (DSCR) ³	2,4	2,3
Senior Gross Leverage ⁴	3,3	3,6
Cashflow ontwikkeling	12.540	10.807
Liquiditeitsratio (current) ⁵	1,6	1,5

1) Inclusief aflossingsverplichting komend boekjaar.

2) De langlopende schulden worden in deze ratio uitgedrukt als percentage van de materiële vaste activa.

3) Deze ratio, waarbij het resultaat voor rente en afschrijving (zonder bijzondere posten) wordt gedeeld door de rente en aflossingsverplichtingen, geeft weer in hoeverre de instelling aan haar rente en aflossingsverplichtingen kan voldoen.

4) De langlopende schulden worden in deze ratio gedeeld door het resultaat voor rente en afschrijvingen (zonder bijzondere posten)

5) Deze ratio, waarbij de vlottende activa worden gedeeld door de kortlopende schulden, geeft weer in hoeverre de instelling op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Voor een nadere duiding van de Senior Gross Leverage ratio verwijzen wij naar paragraaf 5.4.

5.3 Resultatenrekening

De winst is in 2019 gestegen door het verkoopresultaat van locatie Nebo. Het onderliggende resultaat voor kapitaallasten is in 2019 gelijk gebleven.

De bedrijfsopbrengsten 2019 zijn gestegen ten opzichte van 2018 (€ 7,5 miljoen). De opbrengsten nemen toe door indexatie van de contractafspraken voor 2019 en opbrengsten als gevolg van de verkoop van locatie Nebo. De opbrengsten uit de activiteiten van Nebo in 2018 (€ 9,6 miljoen) zijn in 2019 komen te vervallen.

De bedrijfslasten, inclusief de financiële baten en lasten, zijn in 2019 gelijk gebleven door het wegvallen van de bedrijfslasten van Nebo (€ 9,5 miljoen). De personeelskosten, Nebo 2018 buiten beschouwing latend, stijgen in 2019 met € 5,5 miljoen als gevolg van CAO afspraken en een toename van de premiedruk. De afschrijvingskosten stijgen door de herstructurering van locatie Bronovo medio 2019 naar weekziekenhuis en concentratie van de acute zorg op locatie Westeinde met een aantal noodzakelijke investeringen op locatie Westeinde. De honorariumkosten stijgen door een toename van de opbrengsten uit zorgprestaties en een uitbreiding van de afspraken voor de Endometriose in Balans BV. De overige bedrijfskosten, Nebo 2018 buiten beschouwing latend, dalen in 2019 met € 1,9 miljoen als gevolg van de herstructurering van locatie Bronovo, het niet meer consolideren van Lab West BV door het staken van de activiteiten in deze BV, en een lagere dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren.

5.4 Balans

De materiële vaste activa dalen door de verkoop van locatie Nebo en de beëindiging van de activiteiten in Lab West BV. Verder is in 2019 geïnvesteerd in het herstructureren van de locatie Bronovo tot weekziekenhuis. Vanwege vertraging bij de realisatie van het tijdelijke Moeder Kind Centrum zijn de afschrijvingskosten in 2019 hoger dan de investeringen. Als gevolg hiervan is het saldo liquide middelen in 2019 toegenomen.

De verkoop van Nebo aan stichting Saffier – de Residentie heeft er toe geleid dat het resterende vermogen van Nebo is toegevoegd aan de algemene reserve van HMC. De voorzieningen dalen door een lagere benodigde dotatie en vrijval van een deel van de reorganisatievoorzieningen voor Lab West BV en voor de herstructurering van locatie Bronovo tot weekziekenhuis.

De kortlopende schulden stijgen door de te betalen éénmalige CAO uitkering over 2019 per februari 2020.

HMC voldoet niet aan één van de bankratio's die zijn afgesproken met de ING Bank, de senior gross leverage ratio. Aan de overige bankconvenanten solvabiliteit en debt service cover ratio wordt zonder meer voldaan. Met de ING wordt gesproken over aanpassing van de bestaande afspraken in een nieuwe kredietovereenkomst waarmee weer aan alle convenanten zal worden voldaan. Deze nieuwe kredietovereenkomst zal worden gerealiseerd na vaststelling van de strategie voor 2020-2024. Voor 2019 is met de ING Bank een verklaring van afstand overeen gekomen zodat het niet voldoen aan deze bankratio niet leidt tot een opeisingsgrond.

In 2019 is de samenwerking met Haga in Lab West BV beëindigd en zijn de klinisch-chemische laboratoriumactiviteiten weer ondergebracht binnen HMC. HMC heeft nog een resterende vordering die in 2020 met de afwikkeling van de BV zal worden voldaan. Lab West BV is hierdoor voor HMC als geheel van beperkte financiële betekenis en wordt daardoor niet meer in de consolidatie betrokken.

Het onderstaande overzicht toont de resterende rechtstreekse kapitaalbelangen van HMC met de resultaten van deze deelnemingen in hele euro's.

Deelneming	Belang HMC	Resultaat 2019
Express-so BV te Den Haag	100%	-108.569
West End Facility BV te Den Haag	100%	1.899
Apotheek MCH Lijnbaan BV te Den Haag	51%	541.257
Expertisecentrum Endometriose in Balans BV te Den Haag	80%	147.635
Cardiologie Centrum Voorschoten BV	30%	52.370

5.5 Financiële instrumenten

Ten behoeve van de continuïteit streeft HMC ernaar om de financiële risico's te beheersen en te beperken. We maken hierbij zo nodig gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

De financiering van HMC bestaat voor een aanzienlijk deel uit vreemd vermogen. Sterke rentefluctuaties kunnen dan ook leiden tot sterke schommelingen in de kasstromen en het resultaat. HMC probeert deze fluctuaties op verschillende manieren te ondervangen. Waar mogelijk maken we gebruik van leningen met een vaste rente in plaats van leningen met een variabele rente. Bij de vastrentende leningen streeft HMC naar een evenwichtige spreiding van de rentevervalmomenten en rentelooptijden.

Per balansdatum heeft HMC geen derivaten.

5.6 Administratieve organisatie en interne controle

Zelfonderzoek correct declareren ziekenhuis

Ziekenhuizen zijn verantwoordelijk voor het leveren van doelmatige en gepaste zorg. Essentieel daarvoor is een correcte registratie en declaratie van geleverde zorg. Onnodig hoge of onjuiste declaraties kunnen leiden tot stijging van de zorgkosten. De basisregistratie moet dus op orde zijn. Om dit te borgen, wordt sinds 2014 jaarlijks een zelfonderzoek correct declareren uitgevoerd. Het zelfonderzoek 2018 is in 2019 volledig afgerond. Het foutpercentage over 2018 komt uit op 0,18 %. Dit is een verbetering van 0,12 % ten opzichte van 2017. De controles op de controlepunten voor het zelfonderzoek 2019 lopen nog. Voor 2019 maakt het HMC gebruik van de stimuleringsregeling en worden een beperkt aantal controlepunten gecontroleerd. Ten tijde van het opmaken van dit jaarverslag is de uitkomst nog niet bekend.

Horizontaal toezicht

De Raad van Bestuur heeft in maart 2019 besloten tot de overgang naar Horizontaal Toezicht in de Zorg. Eind 2019 is in gezamenlijk overleg met verzekeraar CZ vastgesteld dat de beoogde ingangsdatum voor Horizontaal Toezicht 1 januari 2021 zal worden. De voorbereidingen voor het invoeren van het Horizontaal Toezicht zijn in volle gang. In 2019 is gewerkt aan verbeteringen op de volgende aspecten: het voldoen aan wet- en regelgeving (compliance) en het transparant maken daarvan, het integraal beheer van risico's in het registratie- en facturatieproces, het in kaart brengen van beheersmaatregelen en het verder ontwikkelen van een Control Framework met onderscheiden rollen voor de 1e, 2e en 3e line of defence. Het plan is om halverwege 2020 tot een afronding van deze werkzaamheden te komen.

In 2019 is het project Inzicht in registratie- en facturatieprocessen ten behoeve van HT afgerond. Verder is overeenstemming bereikt met CZ over de classificatie van risico's in het registratie- en facturatieproces en is de HT Tooling, landelijke tool beschikbaar gesteld door Zorgverzekeraars Nederland, in gebruik genomen.

In verband met de invoering van Horizontaal Toezicht per 01-01-2021 kan de Handreiking 2019 volgens de stimuleringsregeling worden uitgevoerd. De invulling daarvan is onderwerp van gesprek met CZ. Dat geldt ook voor de Handreiking over het jaar 2020.

Vanaf 2021 vervalt dan de Handreiking als verantwoordingsinstrument achteraf en richten we ons op continue verbetering van processen en het transparant maken van de resultaten van de periodieke toetsingen op opzet, bestaan en werking van de interne beheersing.

Overige processen

Aan de administratieve organisatie en interne controle op het inkoopproces, het personeels- en salarisverwerkingsproces, het proces van interne informatievoorziening en het declaratieproces is in 2019 voortdurend aandacht besteed. De inspanningen zijn gericht op het monitoren van deze processen, het ontwikkelen en implementeren van voorstellen tot mogelijke verbetering hierin en het actueel houden van de procesbeschrijvingen.

In 2019 zijn wij gestart met de voorbereidingen voor de overgang naar een nieuw ERP systeem van Oracle voor onze financiële en inkoop-logistieke processen dat medio 2020 operationeel zal zijn.

Jaarrekening 2019

Stichting Haaglanden Medisch Centrum

INHOUDSOPGAVE

Pagina

6.1 Geconsolideerde jaarrekening 2019

6.1.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2019	34
6.1.2	Geconsolideerde resultatenrekening over 2019	35
6.1.3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019	36
6.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	37
6.1.5	Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2019	46
6.1.6	Mutatieoverzicht immateriële vaste activa	57
6.1.7	Mutatieoverzicht materiële vaste activa	58
6.1.8	Mutatieoverzicht financiële vaste activa	59
6.1.9	Overzicht langlopende schulden ultimo 2019	60
6.1.10	Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening over 2019	61

6.1 Enkelvoudige jaarrekening 2019

6.1.11	Enkelvoudige balans per 31 december 2019	71
6.1.12	Enkelvoudige resultatenrekening over 2019	72
6.1.13	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling enkelvoudige jaarrekening	73
6.1.14	Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2019	74
6.1.15	Enkelvoudig mutatieoverzicht immateriële vaste activa	82
6.1.16	Enkelvoudig mutatieoverzicht materiële vaste activa	83
6.1.17	Enkelvoudig mutatieoverzicht financiële vaste activa	84
6.1.18	Overzicht langlopende schulden ultimo 2019 (enkelvoudig)	85
6.1.19	Toelichting op de enkelvoudige resultatenrekening over 2019	86
6.1.20	Vaststelling en goedkeuring	92

6.2 Overige gegevens

6.2.1	Statutaire regeling resultaatbestemming	95
6.2.2	Nevenvestigingen	95
6.2.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	95

6.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

6.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING**6.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019****(na resultaatbestemming)**

	Ref.	31-dec-19	31-dec-18
		€ 1.000	€ 1.000
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	2.017	2.477
Materiële vaste activa	2	222.668	237.334
Financiële vaste activa	3	3.658	3.692
Totaal vaste activa		228.343	243.503
Vlottende activa			
Vorraden	4	3.786	3.650
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	7.811	13.535
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	6	0	456
Debiteuren en overige vorderingen	7	78.219	71.686
Liquide middelen	8	64.714	52.174
Totaal vlottende activa		154.530	141.501
Totaal activa		382.873	385.004
	Ref.	31-dec-19	31-dec-18
		€ 1.000	€ 1.000
PASSIVA			
Groepsvermogen			
Kapitaal	9	989	1.336
Bestemmingsreserves		355	355
Bestemmingsfondsen		0	-7.420
Algemene en overige reserves		171.772	168.357
Aandeel derden		635	585
Totaal groepsvermogen		173.751	163.213
Voorzieningen	10	6.268	8.384
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	11	108.073	120.935
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Overige kortlopende schulden	12	94.781	92.472
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		94.781	92.472
Totaal passiva		382.873	385.004

6.1.2 GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2019

	Ref.	2019 € 1.000	2018 € 1.000
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	15	428.706	428.336
Subsidies	16	23.497	22.914
Overige bedrijfsopbrengsten	17	35.963	29.400
Som der bedrijfsopbrengsten		488.166	480.650
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	18	247.531	248.675
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	19	32.891	31.774
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	20	0	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	21	58.370	55.639
Overige bedrijfskosten	22	135.469	138.985
Som der bedrijfslasten		474.261	475.073
BEDRIJFSRESULTAAT		13.905	5.577
Financiële baten en lasten	23	-2.921	-3.416
Resultaat aandeel derden		-295	-306
RESULTAAT BOEKJAAR VOOR BELASTINGEN		10.689	1.855
Belastingen		-177	-211
RESULTAAT BOEKJAAR VOOR BELASTINGEN		10.512	1.644
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		2019 € 1.000	2018 € 1.000
Toevoeging/(onttrekking):			
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten		7.071	121
Algemene / overige reserves		3.441	1.523
		10.512	1.644

6.1.3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER 2019

	Ref.	2019	2018
		€ 1.000	€ 1.000
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat		13.905	5.577
Aanpassingen voor:			
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	19, 20	32.891	31.774
- mutaties aandeel derden		50	54
- mutaties agioreserve		0	600
- mutaties Diakonia		-26	0
- mutaties voorzieningen	10	-2.116	339
		30.799	32.767
Veranderingen in werkkapitaal:			
- voorraden	4	-136	-775
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	5.724	5.957
- vorderingen	7	-6.533	-4.918
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot	6	456	-326
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	12	2.309	-410
		1.820	-472
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		46.524	37.872
Ontvangen interest	23	4	27
Betaalde interest	23	-2.608	-3.443
Resultaat deelnemingen	23	-317	33
Ontvangen dividenden	23	0	0
Resultaat aandeel derden	24	-295	-306
Belastingen	25	-177	-211
		-3.393	-3.900
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		43.131	33.972
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings materiële vaste activa	2	-28.441	-19.931
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	11.127	0
Investerings immateriële vaste activa	1	-450	-1.025
Desinvesteringen immateriële vaste activa	1	0	194
Verwervingen deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	3	0	766
Vervreemdingen deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	3	-14	0
Uitgegeven leningen u/g	3	-27	0
Aflossing leningen u/g	3	76	17
Investerings in overige financiële vaste activa	3	0	0
Desinvesteringen overige financiële vaste activa	3	0	0
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-17.729	-19.979
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Nieuw opgenomen leningen	11	0	10.000
Aflossing langlopende schulden	11	-12.862	-13.186
Kortlopend bankkrediet	12	0	0
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-12.862	-3.186
Mutatie geldmiddelen		12.540	10.807
Stand geldmiddelen per 1 januari	8	52.174	41.367
Stand geldmiddelen per 31 december	8	64.714	52.174
Mutatie geldmiddelen		12.540	10.807

Toelichting:

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

6.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Stichting Haaglanden Medisch Centrum (HMC) is statutair (en feitelijk) gevestigd te Den Haag.

Vestigingsadres

Naam: Stichting Haaglanden Medisch Centrum
Adres: Lijnbaan 32, 2512 VA
Postbus: Postbus 432, 2501 CK
Plaats: Den Haag

Telefoon: 088 979 7900
KvK: 61262935

De belangrijkste activiteiten van HMC zijn het verlenen en organiseren van de gezondheidszorg in de ruimste zin, het geven van beroepsgericht onderwijs en het meewerken aan opleidingen en het verrichten van wetenschappelijk onderzoek in het kader van de volksgezondheid.

2018 is het laatste jaar dat verpleeghuis Nebo onderdeel uitmaakt van de cijfers van HMC. Per 1 januari 2019 zijn de activiteiten van Nebo overgedragen aan stichting Saffier de Residentie Groep.

De jaarrekening is opgesteld in euro's. In deze jaarrekening zijn alle bedragen x € 1.000 opgenomen, tenzij anders is vermeld.

De Raad van Bestuur van Stichting Haaglanden Medisch Centrum heeft de jaarrekening 2019 vastgesteld in de vergadering van 21 april 2020. De Raad van Toezicht van de Stichting Haaglanden Medisch Centrum heeft de jaarrekening 2019 goedgekeurd in de vergadering van 14 mei 2020.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2019.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 655 inzake de jaarverslaggeving voor zorginstellingen.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellingsspecifieke (sectorale) regels.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Er zijn geen onzekerheden van materieel belang op grond waarvan twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden van HMC. Wel zijn er twee onderwerpen die wij hier nader toelichten: de impact van Covid-19 en een waiver op een bankconvenant bij de ING Bank.

Impact COVID-19

De uitbraak van Covid-19 heeft zich in 2020 razendsnel ontwikkeld. Maatregelen die door de overheid zijn genomen om het virus in te perken zullen negatieve gevolgen hebben voor de economie. Voor onze organisatie zal dit voornamelijk operationele gevolgen hebben. Daarnaast hebben wij de verwachte gevolgen voor de strategie en de liquiditeit (financiële gevolgen) beoordeeld en hieronder toegelicht.

Operationele gevolgen

In operationele zin zijn we sterk afhankelijk van het verloop van de corona pandemie en de gevolgen voor de bedrijfsvoering:

- In de voorbereiding op de toename van coronapatiënten en om het opvangen van deze patiënten mogelijk te maken en verspreiding van het virus te beperken, is de planbare zorg afgeschaald (met name poliklinische behandeling, de dagverpleging en operatieve behandelingen). Deze ingrepen in het reguliere zorgproces waren, en zijn, nodig om tijdig en op een goede manier de noodzakelijke zorg voor deze patiënten te leveren.
- Om deze zorg aan Corona patiënten te leveren zijn, en worden, additionele kosten gemaakt voor infrastructuur, patiëntgebonden kosten, medewerkers en medisch specialisten (te denken valt aan toename ziekteverzuim, aanschaf beschermingsmiddelen en kosten in verband met het opschalen van de ic).
- In de afgesproken contracten met zorgverzekeraars is deze ontwikkeling niet voorzien en leidt dit tot een niet dekkende vergoeding van de behandeling van de coronapatiënten gezien de additionele kosten hiervoor. Daarnaast leidt dit tot het wegvallen van opbrengsten vanwege het afschalen van planbare zorg.

De raad van bestuur en het management hebben intensief overleg op welke wijze Stichting Haaglanden Medisch Centrum het hoofd kan bieden aan de uitdagingen die het Coronavirus met zich meebrengt. Hierbij wordt naar de korte en middellange termijn gekeken. Ten aanzien van de korte termijn wordt voornamelijk gekeken naar voldoende klinische capaciteit en IC-bedden (beademingsplaatsen), inclusief het daarbij behorend verplegend personeel, zodat de coronapatiënten op een medisch verantwoorde manier kunnen worden behandeld.

Op de middellange termijn wordt vooral gekeken naar hoe de belasting van de medewerkers terug kan worden gebracht en additioneel verlof kan worden gegeven en hoe de (overige) zorg weer kan worden opgestart als het corona virus meer onder controle is. Daarnaast wordt gekeken naar de financiële impact en de gevolgen voor het behalen van de plannen en doelen voor het jaar 2020.

Financiële gevolgen

Naast de zorginhoudelijke uitdagingen, leidt de pandemie door bovengenoemde punten ook tot financiële onzekerheden. Als gevolg van deze effecten waren de cumulatieve opbrengsten de eerste maanden van 2020 circa 6% lager dan in dezelfde periode van 2019, waarbij de grootste negatieve gevolgen te zien waren in de maand maart, wat zich waarschijnlijk zal doorzetten in april en mei afhankelijk van de duur en omvang van de pandemie. Deze ontwikkelingen raken momenteel de facturatie en daarmee de liquiditeit van ons ziekenhuis nog niet. Doordat Stichting Haaglanden Medisch Centrum met 5 van de 6 grootste zorgverzekeraars over 2019 en 2020 aanneemsommen (circa 77%) is overeengekomen, is een 'gebrek' aan facturatie voor dit deel van de opbrengsten geen risico, deze is namelijk gegarandeerd.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Op basis van de toezeggingen vanuit de overheid en zorgverzekeraars (middels onder andere de brief van Zorgverzekeraars Nederland van 17 maart 2020 en de aanvullende brieven van Zorgverzekeraars Nederland en de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen van 21 april 2020) ten aanzien van de bekostiging van zowel de extra kosten uit hoofde van de coronacrisis als de opbrengstenderving die mogelijk ontstaat, de toezegging dat alle zorgaanbieders die onder de basisinfrastructuur van de zorg vallen dusdanig worden bevoorschot en bekostigd, dat de continuïteit van de basisinfrastructuur van deze zorgvoorzieningen door de gevolgen van het coronavirus niet in gevaar komt, gekoppeld met onze beschikbare liquide middelen en het weerstandsvermogen, is de verwachting dat de virus uitbraak dan ook geen significante gevolgen heeft voor de continuïteit van Stichting Haaglanden Medisch Centrum.

Conclusie continuïteit

Hoewel onzeker, zijn wij op dit moment van mening dat de gevolgen van het Covid-19-virus geen materieel negatief effect zullen hebben op onze financiële conditie of liquiditeit. Op basis van bovenstaande toezeggingen door zorgverzekeraars en de beschikbaarheid van voldoende liquide middelen (waardoor additionele bevoorschotting ten tijde van de afwikkeling van de jaarrekening niet nodig lijkt te zijn) is de verwachting dat de virus uitbraak geen significante gevolgen heeft voor de continuïteit van Stichting Haaglanden Medisch Centrum.

Waiver Senior Gross Leverage ING Bank

Met de ING Bank is een financieringsconvenant afgesproken met een maximale senior gross leverage ratio van 3,00. Op 31 december bedraagt deze ratio (zonder het verkoopresultaat van locatie Nebo) volgens de enkelvoudige balans 3,30 en wordt niet voldaan aan deze voorwaarde voor financiering. Bij de bepaling van deze ratio wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om langlopende leningen niet als kortlopend te classificeren. Voor het niet voldoen aan deze voorwaarde heeft HMC een waiver ontvangen van de ING Bank en wordt gesproken over aanpassing van deze strikte kredietvoorwaarde waarmee HMC weer structureel kan voldoen aan de voorwaarden voor financiering. Aan de overige voorwaarden voor financiering voldoet HMC ruimschoots. Wij werken daarnaast aan een verdere verbetering van het operationele resultaat om de investeringsmogelijkheden van HMC te verruimen.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar. De activiteiten van Nebo zijn per 1 januari 2019 overgedaan aan stichting Saffier-de Residentie waardoor Nebo in 2019 geen onderdeel meer uit maakt van de balans en resultatenrekening.

In tegengestelling tot 2018 is in 2019 de deelneming Lab West BV niet meer mee geconsolideerd. Als gevolg van de overname van de activiteiten van Lab west in 2019 is deze deelneming van te verwaarlozen betekenis geworden en wordt deze derhalve niet meer geconsolideerd.

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2018 zijn, waar nodig, geherrubriceerd om vergelijkbaarheid met 2019 mogelijk te maken.

Gebruik van schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de Raad van Bestuur zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de Raad van Bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van de Raad van Bestuur het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie, en vereisen een aantal schattingen en veronderstellingen:

- Omzetverantwoording zoals toegelicht onder 6.1.4.7 Specifieke aandachtspunten jaarrekening 2019
- Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa zoals toegelicht onder 6.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens van HMC opgenomen, samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin HMC direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat wordt beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enige andere wijze de financiële en operationele activiteiten kunnen worden beheerd. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding bestaat, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Wanneer er sprake is van een belang in een joint venture, dan wordt het desbetreffende belang proportioneel geconsolideerd. Van een joint venture is sprake indien als gevolg van een overeenkomst tot samenwerking de zeggenschap door de deelnemers gezamenlijk wordt uitgeoefend.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van HMC. Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

In de consolidatie zijn de volgende rechtspersonen begrepen:

- Express-so BV te Den Haag (100%);

De exploitatie van de restauratieve voorzieningen in de centrale hal van het HMC Westeinde en HMC Antoniushove en het bedrijfsrestaurant in HMC Antoniushove wordt door Express-so verzorgd.

De kosten voor aan HMC verstrekte maaltijden worden door Express-so in rekening gebracht. Express-so betaalt huur aan HMC voor het gebruik van de ruimte in de centrale hal. Verder heeft HMC een lening verstrekt aan Express-so voor de aanschaf van inventaris.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

- West End Facility BV te Den Haag (100%);

In West End Facility zijn schoonmaakwerkzaamheden en -diensten, afvalverwerking, interne verhuizingen en gebouw- en terreingebonden werkzaamheden ondergebracht.

West End Facility brengt de kosten van de werkzaamheden maandelijks bij HMC in rekening. West End Facility vormt een fiscale eenheid met HMC voor de omzetbelasting waardoor deze kosten zonder BTW in rekening worden gebracht.

- Apotheek MCH Lijnbaan BV te Den Haag (51%);

De activiteiten bestaan uit het exploiteren van een openbare apotheek in HMC Westeinde.

De Apotheek betaalt huur aan HMC voor het gebruik van de ruimte in de centrale hal en de Apotheek brengt de kosten van extramuraal aan patiënten van HMC geleverde geneesmiddelen bij HMC in rekening.

- Expertisecentrum EiB Den Haag BV te Den Haag (80%);

De BV heeft ten doel het opzetten en in stand houden van een kennis- en expertisecentrum voor de behandeling van endometriose. De aandelen van de vennootschap zijn voor 20% in handen van Stichting Medisch Specialisten HMC en HMC bezit de resterende 80% van de aandelen.

HMC brengt de kosten voor het gebruik van de faciliteiten van HMC (Zoals OK, kliniek en IC) in rekening bij EiB. Daarnaast huurt EiB ruimte op de polikliniek en maakt gebruik van personeel van HMC dat HMC doorbelast. HMC declareert namens EiB bij Zorgverzekeraars en keert dit vervolgens uit aan EiB.

Overige rechtspersonen, welke niet worden geconsolideerd:

- Cardiologie Centrum Voorschoten BV te Voorschoten (30%);

De activiteiten bestaan uit het exploiteren van medische privéklinieken en het leveren van cardiovasculaire zorg. De aandelen van de vennootschap zijn voor 60% in handen van LUMC, HMC bezit 30% van de aandelen en de resterende aandelen (10%) zijn in handen van Heart for Health BV.

Verbonden rechtspersonen

Als verbonden partijen worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van HMC en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen zijn onder normale marktvoorwaarden aangegaan. De transacties zijn bovenstaand onder consolidatie bij de betreffende verbonden rechtspersoon toegelicht.

6.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en de passiva is de verkrijgings- of de vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders is vermeld zijn de activa en passiva hiertegen gewaardeerd.

Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

Kosten van immateriële vaste activa anders dan intern gegenereerde activa, waaronder octrooien, licenties en ontwikkeling, worden lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur. Wanneer deze niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, worden de activa in 10 jaar afgeschreven.

De vaste activa worden lineair afgeschreven met een restwaarde van € 0. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de geschatte levensduur die per categorie als volgt zijn bepaald:

Terreinvoorzieningen	10 tot 50 jaar
Gebouwen	30 tot 50 jaar
Verbouwingen en installaties	3 tot 20 jaar
Inventarissen en ICT	3 tot 10 jaar

Op de grondwaarde vindt geen afschrijving plaats. Bouwrente wordt niet geactiveerd.

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als eenmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze als vooruitontvangen bedrag onder de overlopende passiva opgenomen.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Voor de verwerking van de kosten van groot onderhoud maakt HMC gebruik van de Componentenbenadering. De kosten van groot onderhoud worden verwerkt in de boekwaarde van het actief en afschrijving start vanaf het moment dat groot onderhoud wordt gepleegd. De termijn van de afschrijving is gebaseerd op de specifieke gebruiksduur van de aanpassing.

Goodwill

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend op de desbetreffende vennootschap. De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Indien de verkrijgingsprijs lager is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, dan wordt het verschil (negatieve goodwill) als overlopende passiefpost opgenomen. De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht. De consolidatie vindt plaats op het moment dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen.

Leasing

Binnen HMC is er geen sprake van financial leasing. In dat geval worden de materiële vaste activa waarvan HMC dan het economische eigendom heeft, geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortvloeiende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

Bij HMC kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan het eigendom verbonden zijn, niet bij de HMC ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Bijzondere Waardeverminderingen van vaste activa

HMC beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van het actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief / de kasstroomgenererende eenheid. HMC gaat hierbij uit van een groei van 2% en houdt rekening met afspraken met Zorgverzekeraars, cao en de meerjaren investeringsplannen. Vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd van 1,90% (2018: 1,94%).

De ingeschatte opbrengstwaarde is hoger dan de boekwaarde eind 2019. Aangezien dit saldo positief is, zijn geen aanpassingen gedaan aan de waardering van het vastgoed. Voor locatie Bronovo geldt dat deze over enkele jaren wordt afgestoten. Hiertoe is de verwachte opbrengstwaarde bij verkoop afgezet tegen de verwachte boekwaarde eind 2022. Het verschil wordt over de resterende looptijd ten laste van het resultaat gebracht via een versnelde afschrijving.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt HMC op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt HMC de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardeverminderingverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het kopje Financiële Instrumenten.

Een voorziening deelneming wordt gevormd indien en voorzover de rechtspersoon aansprakelijk is voor de schulden van de deelneming.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende post. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd. De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs op verkrijgingsprijzen onder toepassing van de VVP-methode of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten niet in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten geen deel uit van de eerste waardering.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Afgeleide financiële instrumenten

HMC documenteert de hedgerelaties in generieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat geen sprake is van overhedges. Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor 'hedge accounting', aflopen of worden verkocht of wanneer de instelling niet langer kiest voor hedge accounting wordt hedge accounting beëindigd. De tot dat moment in het vermogen verantwoorde resultaten blijven in het eigen vermogen uitgesteld tot het moment dat de toekomstige transactie plaatsvindt. Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, worden de in het eigen vermogen uitgestelde cumulatieve hedgeresultaten naar de resultatenrekening gebracht.

HMC waardeert de transacties tegen kostprijs onder toepassing van kostprijs-hedge-accounting. Slechts het ineffectieve deel dat in een verlies resulteert wordt verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

Het onderhanden werk wordt gewaardeerd op basis van de huidige opbrengstwaarde. Tot het onderhanden werk worden gerekend al die trajecten die nog niet zijn afgesloten per balansdatum. De huidige opbrengstwaarde wordt bepaald door de tussentijds afgeleide Zorgproducten door de OHW Groeper te waarderen tegen de verkoopprijs gecorrigeerd voor eventuele overschrijdingen van de contractwaarden met zorgverzekeraars. Op het onderhanden werk worden de voorschotten in mindering gebracht die zijn ontvangen van zorgverzekeraars.

De reeds gesloten zorgproducten die nog niet zijn gefactureerd zijn ondergebracht in 'Nog te factureren omzet' onder de overige vorderingen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering, evenals voorschotten vanwege uitgestelde facturatie.

Vorderingen op niet EU-ingezetenen worden als niet inbaar behandeld. HMC past bij het bepalen van de voorziening per jaareinde de statische methode toe.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Op de presentatie en classificatie van de onderdelen van het eigen vermogen van HMC is de Ontwerp RJ 655 toegepast. Het aandeel derden als onderdeel van het groepsvermogen wordt gewaardeerd tegen het bedrag van het netto belang in de netto-activa van de desbetreffende groepsmaatschappijen.

Voor zover de desbetreffende groepsmaatschappij een negatieve nettovermogenswaarde heeft, worden de negatieve waarde en de eventuele verdere verliezen niet toegewezen aan het aandeel derden, tenzij de derden-aandeelhouders een feitelijke verplichting hebben en in staat zijn om de verliezen voor hun rekening te nemen. Zodra de nettovermogenswaarde van de groepsmaatschappij weer positief is, worden resultaten toegekend aan het aandeel derden.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Voorzieningen (algemeen)

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Voorziening jubilea

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 2,45%.

Reorganisatievoorziening

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen indien op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan heeft gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van HMC.

Voorziening MediRisk eigen behoud

De voorziening MediRisk eigen behoud is gevormd voor de verwachte kosten voor eigen rekening met betrekking tot de (medische) aansprakelijkheid. De hoogte van de voorziening wordt gevormd ter hoogte van het maximum van het eigen risico per jaar onder de stop-loss dekking.

Schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden niet meegenomen in de waardering. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

6.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderinggrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn. Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend.

Opbrengsten

De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Bij de bepaling van de opbrengsten zorgverzekeringswet heeft HMC de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd zoals opgenomen in paragraaf 6.1.4.7 van deze jaarrekening. Hierbij is de "Handreiking Omzetverantwoording MSZ 2013" gevolgd, die door het Bestuurlijk Overleg onder voorzitterschap van het Ministerie van VWS is vastgesteld. De bedragen voor de overige zorgprestaties en subsidies zijn gebaseerd op de algemene beleidsregels en beschikkingen van onder meer de NZa.

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit diverse opbrengsten als huur, parkeren en doorberekende kosten. Deze opbrengsten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben, in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomsten.

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (sabbatical leave, gratificaties e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van gratificaties wordt verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Honoraria medisch specialisten

Ingevolge de invoering van integrale bekostiging per 1 januari 2015 behoren de honorariumvergoedingen voor medisch specialisten tot het opbrengstbegrip van HMC. Baten uit hoofde van integrale bekostiging worden verantwoord wanneer gerealiseerd. De verdeling van de integrale bekostiging in opbrengsten voor het ziekenhuis en opbrengsten voor vrijgevestigde medisch specialisten vindt plaats op basis van gemaakte afspraken tussen het ziekenhuis en het medisch specialistisch bedrijf. Onder de kosten zijn samenhangend met deze post vergoedingen aan het medisch specialistisch bedrijf verantwoord.

Pensioenen

HMC heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij HMC. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. HMC betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfondsen. Daarbij hoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken zal de dekkingsgraad minder sterk schommelen. PFZW mag de pensioenen (gedeeltelijk) verhogen bij een beleidsdekkingsgraad van 110% of hoger. PFZW is volgens de spelregels pas financieel gezond bij een dekkingsgraad van ruim 125%. Pas dan mag PFZW de pensioenen weer volledig verhogen met de prijsstijging in dat jaar. De minimaal vereiste beleidsdekkingsgraad was bij PFZW tot nu toe 104,3%. In het pensioenakkoord is echter voorgesteld dat de minimaal vereiste beleidsdekkingsgraad 100% wordt. Dit is nog niet wettelijk vastgelegd. Als de beleidsdekkingsgraad eind 2020 lager is dan wettelijk bepaald, moet PFZW de pensioenen verlagen. Want ook de beleidsdekkingsgraad heeft hierop invloed. Het is namelijk niet toegestaan langer dan 5 jaar een beleidsdekkingsgraad te hebben die lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Deze beleidsdekkingsgraad bedraagt op 1 januari 2020 99,2%.

Het pensioenfonds voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. HMC heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. HMC heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de resultatenrekening verantwoord.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest. Tevens is hieronder opgenomen het aandeel van de stichting in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen danwel ontvangen dividenden van deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend en waardeveranderingen van financiële vaste activa.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat HMC zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door HMC gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van HMC voor de kosten van een actief worden systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Belastingen

HMC is vrijgesteld voor de vennootschapsbelasting, op basis van artikel 5.1, onderdeel c, sub 1, Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. HMC is belastingplichtig voor de omzetbelasting. Met West End Facility BV is een fiscale eenheid gevormd voor de omzetbelasting.

De rechtspersonen waarin wordt deelgenomen in het geplaatste kapitaal door HMC zijn zelfstandig belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

De belasting over het resultaat van de deelnemingen wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten.

Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingsschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief, welke is vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Het tarief voor de heffing van vennootschapsbelasting voor het jaar 2019 bedraagt 19% voor het belastbare bedrag tot € 200.000. Daarboven bedraagt het vennootschapsbelastingtarief 25%.

6.1.4.4 Grondslagen van segmentering

In de jaarrekening wordt overeenkomstig de Regeling Verslaggeving WTZi een segmentatie van de resultatenrekening gemaakt in de volgende segmenten: Ziekenhuis Haaglanden Medisch Centrum en Verpleeghuis Nebo. Bij de verdeling van de resultatenrekening per segment is aangesloten op de activiteiten van het bedrijfsproces. Door de verkoop van verpleeghuis Nebo is 2019 de laatste jaarrekening waarin deze verdeling wordt toegepast.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

6.1.4.5 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Het niveau van de kasstroomgenererende eenheid betreft geheel HMC. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Het resultaat deelnemingen en resultaat aandeel derden zijn opgenomen onder de operationele kasstroom omdat deze ter ondersteuning van de operationele activiteiten van HMC zijn. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De in de verworven groepsmaatschappij aanwezige geldmiddelen zijn van de aankoopprijs in aftrek gebracht.

Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van leasetermijnen uit hoofde van een financiële leasecontract worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Kasstroomen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reële waarde-hedges of kasstroom-hedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstroomen uit de afgedekte balansposten. Kasstroomen uit financiële derivaten waarbij hedge accounting niet langer wordt toegepast, worden consistent met de aard van het instrument ingedeeld, vanaf de datum waarop de hedge accounting is beëindigd.

Betalingen welke voortvloeien uit langlopende leningen worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als kasstroom uit financieringsactiviteiten. In deze opstelling is de mutatie van de kortlopende schulden aan de kredietinstellingen begrepen in de mutatie van de liquide middelen.

Onder de investeringen zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor geldmiddelen zijn opgeofferd.

6.1.4.6 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Een belangrijke gebeurtenis na balansdatum in 2020 is de uitbraak van het Corona virus die in deze jaarrekening nader wordt toegelicht.

6.1.4.7 Specifieke aandachtspunten jaarrekening 2019

Inleiding

De in de jaarrekening 2019 van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten voor HMC hebben betrekking op:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2017 / 2018;
2. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2019;
3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar;

Bij de omzetbepaling van de DBC zorgproducten en overige zorgproducten heeft HMC de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd zoals opgenomen in paragraaf 6.1.4.3 van deze jaarrekening. Hierbij zijn de uitkomsten van het aanvullend omzetonderzoek 2018 meegenomen en is de "Handreiking Rechtmatigheidsonderzoek 2019 Medisch Specialistische Zorg" gevolgd.

Toelichting (landelijke) onzekerheden jaarrekening 2019

De van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten in de jaarrekening 2019 zijn (inclusief de status hiervan) hierna toegelicht:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2017 / 2018

De onderhandelingen met de zorgverzekeraars over de finale verrekening van de uitkomsten van het zelfonderzoek 2018 zijn nog onderhanden. De verwachte uitkomsten van deze onderhandelingen zijn verwerkt in de jaarrekening 2019 en vallen ruim binnen de getroffen voorziening in 2018 voor rechtmatigheidscontroles die wordt verantwoord onder Vorderingen uit debiteuren. HMC heeft de getroffen voorziening dan ook bijgesteld naar € 0 en gaat er van uit dat dit een betrouwbare schatting is van de uiteindelijke uitkomst van de onderhandelingen met de Zorgverzekeraars. Van het zelfonderzoek 2017 dient nog een bedrag van € 242.000 te worden verrekend met Zorgverzekeraars.

2. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2019

De NFU, NVZ en ZN hebben eind februari 2020 een Handreiking rechtmatigheidscontroles MSZ 2019 gepubliceerd. Deze rechtmatigheidscontroles worden beoordeeld door de representerende zorgverzekeraars. Op basis van dit oordeel zullen alle verzekeraars gezamenlijk over de rechtmatigheid van de facturatie 2019 concluderen.

HMC heeft op basis van een risicoanalyse onderzoek verricht naar de risico's die materieel zijn. In deze risicoanalyse zijn de uitkomsten van eerder uitgevoerde aanvullende omzetonderzoeken en beschikbare overige in- en externe controles betrokken. Ook is een inschatting gemaakt van de DCM-controles (DOT Controle Module) over 2019 op basis van eigen tooling.

Daarnaast wordt op basis van deze handreiking een onderzoek inzake 2019 uitgevoerd. De voorlopige uitkomsten zijn betrokken bij het opstellen van deze jaarrekening en het inschatten van de risico's die voortvloeien uit geconstateerde onjuiste registraties en/of declaraties, rekening houdende met de contractafspraken met zorgverzekeraars. Naar verwachting zal HMC de definitieve rapportage in juni 2020 aan de representerende zorgverzekeraars aanleveren en volgt voor eind 2020 uitsluitel over dit onderzoek. Dit kan naar verwachting van de raad van bestuur van HMC leiden tot niet-materiële, nagekomen baten of lasten. Waar nodig zijn nuanceringen geboekt.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Doelmatigheidscontroles over 2019 zullen door de zorgverzekeraars nog uitgevoerd worden. HMC gaat er van uit dat dit geen financieel effect met terugwerkende kracht heeft. De NZa heeft in het landelijk overleg echter niet bevestigd dat dit een terechte aanname is, dus deze onzekerheid blijft vooralsnog bestaan. Privaatrechtelijk heeft HMC geen afspraken terzake gemaakt met verzekeraars, anders dan verwerking van de aandachtspunten zoals opgenomen in het landelijke omzetonderzoek en het bepalen van de toekomstige handelswijze op nieuwe doelmatigheidsaspecten.

De uit de genoemde werkzaamheden en controles voortvloeiende beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten is verwerkt in deze jaarrekening als voorziening onder Vorderingen op debiteuren voor een bedrag van € 1,9 mln.

3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar

HMC heeft met de zorgverzekeraars voor 2019 schadelastafspraken op basis van aanneemsommen en plafondafspraken gemaakt. Toerekening van de schadelastafspraken aan het boekjaar 2019 heeft plaatsgevonden op basis van een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2019 in lijn met de Handreiking Omzetverantwoording en rekening houdend met de verwachte effecten van het rechtmatigheidsonderzoek. Deze correcties zijn conform de Handreiking Omzetverantwoording op de omzet 2019 in mindering gebracht en verwerkt in de voorziening te vorderen uit hoofde van contracten ultimo 2019 onder de post Debiteuren en overige vorderingen. De uiteindelijke uitkomsten zullen later blijken uit de afrekeningen met zorgverzekeraars. In deze jaarrekening is de beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten verwerkt.

Conclusie Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur heeft ten behoeve van de bepaling van het resultaat en de financiële positie de best mogelijke schattingen gemaakt op basis van de beschikbare informatie, onder andere met betrekking tot bovenstaande aspecten van de omzetverantwoording. De Raad van Bestuur is van mening dat, met voornoemde toelichting, de jaarrekening het vereiste inzicht geeft in het resultaat en de financiële positie van HMC op basis van de ons nu bekende feiten en omstandigheden.

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Kosten oprichting en uitgifte van aandelen	0	0
Kosten van ontwikkeling	1.697	2.120
Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	0	0
Kosten van goodwill die van derden is verkregen	320	356
Vooruitbetalingen op immateriële activa	0	0

Totaal immateriële vaste activa	2.017	2.476
---------------------------------	-------	-------

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Boekwaarde per 1 januari	2.477	2.168
Bij: investeringen	450	1.025
Af: afschrijvingen	910	522
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	0
Bij: terugname bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: desinvesteringen	0	194

Boekwaarde per 31 december	2.017	2.477
----------------------------	-------	-------

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 6.1.6.

De investeringen in immateriële vaste activa betreft de goodwill betaling aan de Apotheek Haagse Ziekenhuizen voor de overname van de Ziekenhuisapothek activiteiten per 1 januari 2019. Deze investering is direct volledig afgeschreven.

2. Materiële vaste activa

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	138.688	154.156
Machines en installaties	28.390	30.893
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	47.399	49.655
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	7.677	958
Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	514	1.673

Totaal materiële vaste activa	222.668	237.335
-------------------------------	---------	---------

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Boekwaarde per 1 januari	237.335	248.655
Bij: investeringen	28.441	19.931
Bij: herwaarderings	0	0
Af: afschrijvingen	31.981	31.252
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	0
Bij: terugname bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: desinvesteringen	11.127	0

Boekwaarde per 31 december	222.668	237.334
----------------------------	---------	---------

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 6.1.7.

De investeringen en afschrijvingskosten nemen toe door een aantal herstructureringsprojecten vanwege het omvormen van Bronovo tot weekziekenhuis. Daarnaast wordt geïnvesteerd in de realisatie van een Hybride OK en het tijdelijke Moeder Kind Centrum.

Op 12 juni 2019 heeft HMC de locatie Nebo verkocht. Dit en de beëindiging van de activiteiten van Lab West resulteren in een desinvestering van € 11,1 mln.

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

ACTIVA

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Deelnemingen	204	190
Resultaat deelnemingen	0	0
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	0
Leningen	2.563	2.563
Overige vorderingen financiële vaste activa	891	939
Totaal financiële vaste activa	3.658	3.692

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

Specificatie deelnemingen:

	31-dec-18	Mutatie uit hoofde van resultaat	31-dec-19
x € 1.000			
MediRisk	1.448	-53	1.395
Apotheek Centrum HAP Den Haag BV	92	-9	83
Cardiologie Centrum Voorschoten BV	98	23	121
Subtotaal	1.638	-39	1.599
Waardevermindering MediRisk	-1.448	53	-1.395
Totaal	190	14	204

Specificatie overige vorderingen financiële vaste activa:

	31-dec-18	Mutatie	31-dec-19
x € 1.000			
Latente belastingvorderingen	48	27	75
Disagio Stichting Waarborgfonds Zorgsector	425	-23	402
Vordering Martha Flora	466	-52	414
Totaal	939	-48	891

Specificatie leningen:

	31-dec-18	Aflossing	Verstrekt	31-dec-19
x € 1.000				
Lening u/g Apotheek Haagse Ziekenhuizen	2.345	0	0	2.345
Lening u/g Apotheek Antoniushove BV	150	0	0	150
Lening u/g OWM MediRisk BA	68	0	0	68
Totaal	2.563	0	0	2.563

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 6.1.8.

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019**ACTIVA****Toelichting deelnemingen:**

Het door HMC verstrekte kapitaal aan MediRisk bedraagt ca. € 1.395.000. Omdat de kapitaalstorting dient ter dekking van schadeclaims waarden we de inbreng van HMC op € 0.

Apotheek MCH Lijnbaan BV heeft in 2019 een 100% kapitaalbelang (€ 82.000) in Apotheek Centrum HAP BV te Den Haag.

HMC heeft sinds 2019 een direct kapitaalbelang in Cardiologie Centrum Voorschoten BV van 30%.

Toelichting overige vorderingen financiële vaste activa:

In 2016 hebben West End Facility BV en Express-so BV een latente belastingvordering opgenomen die gewaardeerd is tegen het nominale belastingtarief van 20%. Dit in het kader om verliezen te verrekenen met toekomstige winsten. In 2019 bedraagt de latentie € 74.958.

In 2017 is een langlopende lening onder borging van het Waarborgfonds aangetrokken. Deze lening had bij aanvang een looptijd van 20 jaar. Het disagio van 0,25% voor deze lening wordt geactiveerd onder Financiële Vaste Activa en hierop wordt afgeschreven over de looptijd van de geborgde lening.

HMC heeft haar openstaande vorderingen op Martha Flora als gevolg van de verkoop afgewaardeerd naar € 448.000. Afhankelijk van de financiële resultaten van Martha Flora zal deze vordering binnen 10 jaar afgelost worden. In 2018 is de vordering gestegen door een naheffing overdrachtsbelasting. De vordering bedraagt nu nog ca. € 414.000.

Toelichting leningen:

De kapitaalstructuur van de Apotheek Haagse Ziekenhuizen (AHZ) voorziet niet in voldoende liquiditeit om de levering van geneesmiddelen aan HMC voor te financieren. Afhankelijk van de omzet wordt middels leningen, door de betrokken instellingen, voorzien in voldoende liquiditeit. De lening van HMC aan de AHZ bedraagt € 2.345.000.

HMC heeft aan de apotheken, Apotheek Antoniushove BV en Apotheek MCH Lijnbaan BV, in totaal een bevoorschotting van € 300.000 verstrekt ter dekking van de voorraadpositie van geneesmiddelen. De bevoorschotting aan de Apotheek MCH Lijnbaan BV is in de geconsolideerde jaarrekening geëlimineerd.

Per 1 februari 2019 heeft HMC de KCL-activiteiten overgenomen uit de (50%) deelneming Lab West BV als onderdeel van de ontbinding en liquidatie van deze deelneming. HMC consolideert de resterende deelneming in Lab West BV aldus niet meer per 31 december 2019 vanwege het niet meer duurzaam verbonden zijn aan Lab West en het ontbreken van cash flows uit deze BV.

In 1993 is een lening aan OWM MediRisk BA verstrekt voor een bedrag van € 68.067, de rente op deze lening bedraagt 1,55%.

De verstrekte leningen hebben daar waar niet specifiek een looptijd wordt genoemd een onbepaalde looptijd.

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal € 1.000	Kapitaalbelang (in %)	Eigen vermogen € 1.000	Resultaat € 1.000
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Express-so BV, te Den Haag	zie 6.1.4	18	100%	355	-109
West End Facility BV, te Den Haag	zie 6.1.4	18	100%	177	2
Apotheek MCH Lijnbaan BV, te Den Haag	zie 6.1.4	9	51%	1.161	541
Expertisecentrum EiB Den Haag BV, te Den Haag	zie 6.1.4	1	80%	931	148
Cardiologie Centrum Voorschoten BV, te Voorschoten	zie 6.1.4	5	30%	350	52

Zeggenschapsbelangen:**Toelichting:**

Zowel het resultaat als het vermogen zijn voor 100% in de bovenstaande tabel weergegeven en hebben betrekking op het boekjaar 2019. Verschillen met het verloopoverzicht zijn te verklaren door mutaties in het resultaat uit voorgaande boekjaren.

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019**ACTIVA****4. Voorraden***De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Medische middelen	3.498	3.331
Leenemballage	45	45
Overige middelen	243	274
Af: incurante voorraden	0	0
Totaal voorraden	<u>3.786</u>	<u>3.650</u>

Toelichting:

De voorraad van de Apotheek Lijnbaan BV en de magazijnvoorraad van HMC nemen in 2019 licht toe. Per 31 december 2019 wordt er geen incurantheid op de voorraden verwacht.

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten gereguleerd segment	50.375	56.788
Af: ontvangen voorschotten	-42.564	-43.253
Totaal onderhanden werk	<u>7.811</u>	<u>13.535</u>

Toelichting:

Het saldo OHW daalt in 2019. De hoogte van de bevoorschotting door Zorgverzekeraars beweegt mee met dit saldo. In 2019 is met DSW en Stad Holland een nieuwe bevoorschottingsafpraak overeengekomen.

6. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort en schulden uit hoofde van financieringsoverschot

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	0	456
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0	0
	<u>0</u>	<u>456</u>

Toelichting:

Als gevolg van de verkoop van het Verpleeghuis Nebo, zijn de laatste WLZ transacties begin 2019 afgewikkeld met het Zorgkantoor.

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019**ACTIVA****7. Debiteuren en overige vorderingen***De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Vorderingen op debiteuren	35.791	32.823
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	23.595	28.726
Nog te factureren omzet GRZ	0	426
Af: ontvangen voorschotten NTF	0	0
Af: Te vorderen / betalen uit hoofde van contracten	2.499	-3.287
Vooruitbetaalde bedragen	5.702	5.117
Nog te ontvangen bedragen	9.216	6.672
Overige vorderingen	1.416	1.209
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>78.219</u>	<u>71.686</u>

Toelichting:

De post Vorderingen op debiteuren en Nog te factureren zijn gedaald door een verbeterd facturatie- en inningsproces. Met het wegvallen van Nebo is er geen GRZ facturatie meer in 2019. In de post Vorderingen op debiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd, voor 2019 bedraagt deze voorziening € 3.285.000 (2018: € 2.900.000). Ook is hier een voorziening voor rechtmatigheidscontroles door Zorgverzekeraars opgenomen van € 2,1 mln.

Aan Zorgverzekeraars zijn terugbetalingen gedaan over de schadelastjaren 2015-2018 voor in totaal € 3 mln. Daarnaast is voor schadelastjaar 2019 als gevolg van aanneemsom afspraken een vordering ontstaan op meerdere Zorgverzekeraars. Hierbij wordt ook rekening gehouden met een nog door te voeren correctie voor belconsulten.

De post Nog te ontvangen bedragen stijgt door een vordering op Lab West BV in het kader van de liquidatie van deze BV en een toename van het nog te ontvangen bedrag inzake de compensatieregeling langdurig zieken bij het UWV. Verder bestaat deze post uit nog te ontvangen subsidiebedragen en een vordering op NOK West BV en de AHZ.

De post Overige vorderingen bestaat uit een vordering eigen behoud MediRisk op het MSB en een aantal verstrekte depotbedragen.

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

8. Liquide middelen*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Bankrekeningen	64.681	52.141
Kassen	33	33
Totaal liquide middelen	<u>64.714</u>	<u>52.174</u>

Toelichting:

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

De liquide middelen stijgen door de opbrengst uit de verkoop van locatie Nebo.

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

PASSIVA

9. Groepsvermogen

Het groepsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

	31-dec-19 € 1.000	31-dec-18 € 1.000
Kapitaal	989	1.336
Bestemmingsreserves	355	355
Bestemmingsfondsen	0	-7.420
Algemene en overige reserves	171.772	168.357
Aandeel derden	635	585
Totaal groepsvermogen	173.751	163.213

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Resultaat- bestemming € 1.000	Overige mutaties € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Kapitaal	1.336	0	347	989
Totaal kapitaal	1.336	0	347	989

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Resultaat- bestemming € 1.000	Overige mutaties € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Bestemmingsreserves:				
Reserve bond medische specialisten	355	0	0	355
Totaal bestemmingsreserves	355	0	0	355

Bestemmingsfondsen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Resultaat- bestemming € 1.000	Overige mutaties € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Bestemmingsfondsen:				
Egalisatie afschrijvingen	268	0	268	0
Reserve aanvaardbare kosten	-7.688	7.071	-617	0
Totaal bestemmingsfondsen	-7.420	7.071	-349	0

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Resultaat- bestemming € 1.000	Overige mutaties € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Algemene reserves:				
Algemene reserves	168.063	3.441	0	171.504
Overige reserves:				
Diakonia	294	0	26	268
Totaal algemene en overige reserves	168.357	3.441	26	171.772

Aandeel derden

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Resultaat- bestemming € 1.000	Overige mutaties € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Aandeel derden	585	0	-50	635
Totaal algemene en overige reserves	585	0	-50	635

Toelichting:

Kapitaal:

Het kapitaal is gevormd vanuit ziekenhuis Bronovo (€ 0,99 mln.). Het kapitaal gevormd vanuit het Verpleeghuis Nebo (€ 0,35 mln.) is als gevolg van de verkoop en liquidatie overgeheveld naar de reserve aanvaardbare kosten.

Bestemmingsreserves:

Reserve Bond Medisch Specialisten

De Bond Medisch Specialisten heeft in 2001 haar activiteiten beëindigd. Het batige saldo heeft de bond in 2008 aan de ziekenhuizen gedoneerd. De gelden dienen te worden aangewend voor opleiding en onderzoek door medisch specialisten en arts-assistenten.

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

PASSIVA

Toelichting (vervolg):

Bestemmingsfondsen:Reserve aanvaardbare kosten

De Reserve Aanvaardbare Kosten heeft betrekking op het Verpleeghuis Nebo en is door verliezen uit het verleden negatief. Met de verkoop van de locatie Nebo is € 7,1 mln van dit negatieve saldo gecompenseerd in 2019. Het restant van de verkoopopbrengst van € 2,5 mln is toegevoegd aan de algemene reserve. De overige mutaties van - € 0,6 mln bestaat uit het kapitaal Nebo en het saldo egalisatie afschrijvingen.

Egalisatie afschrijvingen

De egalisatie afschrijvingen bestaat uit het verschil tussen de werkelijke afschrijvingen en de toegekende bedragen voor het Verpleeghuis Nebo in het kader van de WLZ. Met de verkoop van Nebo is deze balanspost in 2019 afgewikkeld en is het bedrag van € 0,27 mln overgeheveld naar de reserve aanvaardbare kosten ter aanvulling van het negatieve saldo.

Algemene en overige reserves:Algemene Reserve

De winst wordt toegevoegd aan de algemene reserves. De mutatie in 2019 bestaat uit een toevoeging in het kader van de resultaatbestemming ad. € 0,9 mln plus het restant van de verkoopopbrengst Nebo (€ 2,5 mln).

In 2019 is het Verpleeghuis Nebo verkocht waarbij het resultaat van deze transactie is verantwoord onder de overige bedrijfsopbrengsten en dient ter dekking van het negatieve eigen vermogen van Nebo. Het hierna resterende bedrag is vervolgens toegevoegd aan de algemene reserve ter dekking van de in het verleden gemaakte kosten door HMC voor Nebo.

Overige reserves

De reserve Diakonia is ten behoeve van de verplichting die het HMC heeft in het bijdragen aan de uitvaart van verbonden diaconessen. In 2019 is ca. € 26.000 onttrokken aan uitvaartkosten en afkoop onderhoud kerkhof/graven.

Aandeel derdenAandeel derden

Aandeel derden betreft het resultaat aandeel derden van Apotheek MCH Lijnbaan BV en Expertisecentrum EiB Den Haag BV vermindert met de dividenduitkering over 2018 van Apotheek MCH Lijnbaan BV in 2019.

Overzicht van het totaalresultaat van de instelling

	31-dec-19 € 1.000	31-dec-18 € 1.000
Geconsolideerd netto-resultaat (na belastingen) toekomend aan de instelling	10.512	1.644
Herwaardering materiële vaste activa	0	0
Afwaardering/herwaardering financiële vaste activa	0	0
Af: Gerealiseerde herwaardering ten laste van het eigen vermogen	0	0
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen van de instelling als onderdeel van het groepsvermogen	0	0
Totaalresultaat van de instelling	10.512	1.644

10. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Dotatie € 1.000	Onttrekking € 1.000	Vrijval € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Jubilea	1.716	0	0	476	1.240
Reorganisatievoorziening	2.810	740	1.591	1.219	740
Voorziening CAO Levensfase	284	0	284	0	0
Voorziening MediRisk eigen behoud	3.574	1.299	585	0	4.288
Totaal voorzieningen	8.384	2.039	2.460	1.695	6.268

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-19 € 1.000
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	974
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	5.294
hiervan > 5 jaar	403

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019**PASSIVA****Toelichting per categorie voorziening:**Jubilea

Voor toekomstige jubileumuitkeringen is conform de geldende regelgeving een voorziening gevormd. Ultimo 2019 bedraagt de voorziening ca. € 1,2 mln.

Reorganisatievoorziening

De reorganisatievoorziening bedraagt ca. € 0,7 mln. ten behoeve van de invlechting van de activiteiten van Lab West BV en resterende afvloeiingskosten personeel. De dotaties in 2019 zijn gedaan op basis van de daarvoor geformuleerde planvorming omtrent de herstructurering van HMC.

Voorziening CAO Levensfase

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PBL) betreft een voorziening uit hoofde van een CAO verplichting in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. In 2019 is deze voorziening (overgangsregeling) geheel afgewikkeld.

Voorziening MediRisk eigen behoud

Met ingang van 2016 heeft MediRisk er voor gekozen om de (medische) aansprakelijkheid alleen nog te verzekeren op basis van een stop-loss dekking. Voor HMC betekent dit dat het totaal van alle schades aangemeld in een jaar tot een bepaald bedrag volledig voor rekening van het HMC komt. Indien het totaal aan schades boven dit bedrag uit komt is er dekking vanuit de verzekeraar MediRisk. Aangezien pas na een aantal jaren de omvang van het schadebedrag over een jaar is vast te stellen, wordt er een voorziening opgenomen ter hoogte van het maximum van het eigen risico per jaar onder de stop-loss dekking.

11. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Schulden aan banken	108.071	119.987
Overige langlopende schulden	2	948
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>108.073</u>	<u>120.935</u>
Het verloop is als volgt weer te geven:	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	132.809	135.510
Bij: nieuwe leningen	0	10.000
Af: aflossingen	12.822	12.699
Stand per 31 december	<u>119.987</u>	<u>132.811</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	11.916	12.824
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>108.071</u>	<u>119.987</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	11.916	12.824
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	108.071	119.987
hiervan > 5 jaar	67.093	78.631

Toelichting:

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden 6.1.9.

De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden. In 2019 zijn er geen nieuwe leningen aangetrokken.

De post overige langlopende schulden daalt door de afwikkeling van Lab West BV.

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019**PASSIVA****12. Overige kortlopende schulden***De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Crediteuren	17.645	15.691
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	11.916	12.824
Aflossingsverplichtingen roll-over lening	0	0
Belastingen en sociale premies	10.460	10.457
Schulden terzake pensioenen	245	498
Nog te betalen salarissen	5.090	1.396
Vakantiegeld	6.997	7.355
Vakantiedagen	3.172	4.120
CAO levensfase	18.532	16.403
Nog te betalen kosten:		
Interest leningen	735	864
Overige schulden:		
Te verrekenen met Medische Specialisten	5.317	5.356
Vennootschapsbelasting	28	96
Overige overlopende passiva:		
Overige kortlopende schulden	14.644	17.412
Totaal overige kortlopende schulden	<u>94.781</u>	<u>92.472</u>

Toelichting:

De aflossingsverplichting langlopende schulden neemt af door dat een aantal leningen volledig zijn afgelost waardoor de aflosverplichtingen afnemen.

De belastingen en sociale premies betreffen de nog te betalen loonheffing en lasten over de periode december 2019.

De toename van de post Nog te betalen salarissen wordt veroorzaakt door de boeking van de nog te betalen éénmalige cao uitkering over 2019.

De stijging van de post CAO levensfase is toe te schrijven aan de overname van het personeel van Lab West BV en Apotheek Haagse Ziekenhuizen. Tevens wordt deze schuld, evenals de post vakantiedagen, ultimo 2019 gewaardeerd tegen het salaris van de nieuw afgesloten CAO.

De nog te betalen interest leningen daalt door een lagere restschuld waarover rente moet worden betaald.

Het te verrekenen bedrag met Medisch Specialisten betreft het nog te betalen bedrag over 2019.

De daling van de overige kortlopende schulden wordt veroorzaakt door verantwoording van de te betalen correctie belconsulten in 2019 onder de post Te vorderen uit hoofde van contracten bij Zorgverzekeraars. De post overige kortlopende schulden bestaat uit nog te besteden subsidiebedragen, rekening-courantverhoudingen, vooruitontvangen bedragen en overige nog te betalen facturen.

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

13. Financiële instrumenten

Algemeen

HMC maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. Daarnaast maakt HMC gebruik van afgeleide financiële instrumenten om de renterisico's af te dekken.

HMC handelt niet in deze financiële instrumenten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan HMC verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Kredietrisico

De vorderingen op debiteuren zijn voor circa 82% geconcentreerd bij zorgverzekeraars. Deze zorgverzekeraars vervullen een systeemfunctie en vormen daarmee geen kredietrisico. Voor de overige vorderingen is het kredietrisico gewaardeerd en is een voorziening voor dubieuze debiteuren gevormd.

Renterisico en kasstroomrisico

HMC loopt renterisico over eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij enkele leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. Hierdoor is er geen sprake van een renterisico op deze leningen. Andere leningen hebben een vast rentepercentage dat tussentijds moet worden herzien. Om het renterisico op deze leningen te beperken hanteert HMC als uitgangspunt dat in enig jaar voor maximaal 20% van de leningenportefeuille de rente opnieuw mag worden vastgesteld. De leningen worden in principe aangehouden tot het einde van de looptijd. Tenslotte heeft HMC leningen met een variabel rentepercentage. Het beleid hierbij is om, afhankelijk van de rentevisie, afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Sinds 2006 maakt HMC gebruik van rentederivaten om opwaartse renterisico's af te dekken. HMC heeft geen renteswap meer in portefeuille omdat de laatste renteswap per 15 december 2018 is geëindigd. Er is nog geen nieuwe renteswap aangetrokken ter dekking van het opwaartse renterisico van de 3-maands Euribor van de Euroflex lening bij de ING uit december 2008. Dit risico wordt als acceptabel beschouwd.

14. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Aansprakelijkheid bij een fiscale eenheid

HMC vormt met West End Facility BV een fiscale eenheid voor de omzetbelasting en staat aan het hoofd hiervan. Op grond van de Invorderingswet zijn HMC en de met haar gevoegde dochteronderneming ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting.

PET/CT scan

HMC heeft gezamenlijk met 't Groene Hart Ziekenhuis een PET/CT scan aangeschaft. Deze PET/CT scan is de tweede helft van 2010 geplaatst op de Bleulandlocatie van het Groene Hart Ziekenhuis in Gouda. Het HMC heeft een afname garantie verstrekt tot 2019. Deze afname garantie is verlengd tot 2021.

St Jacobusstichting

HMC heeft op 29 oktober 2018 met de St Jacobusstichting een overeenkomst gesloten waarbij de St Jacobusstichting vanaf 2018 een microscoop om niet ter beschikking stelt aan HMC voor de behandeling van intra-axiale hersentumoren.

HMC dient per 2022 jaarlijks 250 patiënten te behandelen. Wanneer dit aantal niet wordt behaald dient HMC de apparatuur tegen de dan geldende boekwaarde van € 203.251 over te nemen van de St Jacobusstichting. HMC verwacht de apparatuur niet te hoeven overnemen.

HMC heeft op 29 oktober 2018 met de St Jacobusstichting een overeenkomst gesloten waarbij de St Jacobusstichting vanaf 2018 een Neuro-angiostatief om niet ter beschikking stelt aan HMC voor de behandeling van acute neurovasculaire aandoeningen.

HMC dient per 2023 jaarlijks 950 patiënten te behandelen. Wanneer dit aantal niet wordt behaald dient HMC de apparatuur tegen de dan geldende boekwaarde van € 470.079 over te nemen van de St Jacobusstichting. HMC verwacht de apparatuur niet te hoeven overnemen.

HMC heeft op 21 oktober 2019 met de St Jacobusstichting een overeenkomst gesloten waarbij de St Jacobusstichting vanaf 2019 een Camerasysteem om niet ter beschikking stelt aan HMC dat chirurgen in staat stelt om tumoren duidelijker in beeld te brengen tijdens een operatie. HMC dient per 2025 jaarlijks 475 patiënten te behandelen. Wanneer dit aantal niet wordt behaald dient HMC de apparatuur tegen de dan geldende boekwaarde van € 86.663 over te nemen van de St Jacobusstichting. HMC verwacht de apparatuur niet te hoeven overnemen.

Zekerheden

HMC heeft aan de ING Bank, De Nederlandse Staat en het Waarborgfonds voor de Zorgsector een positieve hypotheekverklaring afgegeven. Aan de ING Bank is daarnaast eveneens een negative pledge/pari passu en cross default verklaring afgegeven.

Verder is een eerste pandrecht verstrekt op de vorderingen aan alle handelsdebiteuren aan de ING Bank.

In 2016 is op verzoek van het Waarborgfonds hypotheek gevestigd op het onroerend goed van Westeinde, Antoniushove en Bronovo inclusief verpanding van de hierin aanwezige roerende zaken ten behoeve van de ING Bank, de Nederlandse Staat en het Waarborgfonds voor een totaalbedrag van € 167 mln. In de hypotheek is niet betrokken het H-gebouw, kadastraal bekend onder L12091.

De totale kredietfaciliteit bij de ING Bank bedraagt per 31 december 2019 € 73.000.000.

HMC heeft aan ABN AMRO een borgstelling afgegeven van € 2.175.000 ter meerdere zekerheid voor de financiering van de (ver-)nieuwbouw van de Apotheek Haagse Ziekenhuizen. Deze borgstelling is tot en met 31 december 2020 tijdelijk verhoogd met een bedrag van € 531.250.

6.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019Obligoverplichtingen Waarborgfonds

In 2019 is geen lening toegevoegd aan de geborgde leningen bij het Waarborgfonds. De obligoverplichting van 3% over de geborgde restschuld bedraagt ca. € 2,14 mln. Het obligo wordt slechts ingeroepen in het uitzonderlijke geval dat het waarborgfonds voor de zorgsector over onvoldoende vermogen beschikt.

Huur ruimten derden

Er is sprake van verplichtingen uit hoofde van lopende huurcontracten voor diverse poliklinieken, bedrijfsruimten en een aantal woningen in Hubertusstaete. Ultimo boekjaar zijn de verplichtingen als volgt te specificeren:

	€ 1.000
Binnen één jaar	1.082
Tussen één en vijf jaar	4.555

Door deelnemingen worden de volgende ruimten gehuurd van HMC:

- Begane grond in de centrale hal locatie HMC Westeinde door Express-so BV;
- Begane grond in de centrale hal locatie HMC Antoniusshove door Express-so BV;
- Begane grond in de centrale hal locatie HMC Westeinde door Apotheek MCH Lijnbaan BV;
- Bedrijfsruimte aan de Bronovolaan 5 locatie HMC Bronovo door Expertisecentrum EiB Den Haag BV.

Met de firma ISS Facility Services is een overeenkomst gesloten voor het uitbaten van het restaurant op locatie Bronovo.

Ten behoeve van de magazijnruimte Zinkwerf in Den Haag heeft HMC een bankgarantie verstrekt van € 36.202.

Met betrekking tot het wassen door derden en het gebruik van kopieerfaciliteiten zijn meerjarige overeenkomsten afgesloten. De verplichtingen voor de kopieerfaciliteiten bedragen voor de periode 2020 tot en met 2022 in totaal € 0,3 mln. plus een bedrag per kopie. De verplichtingen voor het wassen door derden zijn gebaseerd op een tarief per te reinigen artikel voor de periode 2020 tot 2021 en zijn in Coöperatie verband overeengekomen.

Verhuur ruimten derden

Er is sprake van verplichtingen uit hoofde van lopende verhuurcontracten voor diverse poliklinieken en bedrijfsruimten. Ultimo boekjaar zijn de verplichtingen als volgt te specificeren:

	€ 1.000
Binnen één jaar	2.485
Tussen één en vijf jaar	13.215
Meer dan vijf jaar	0

Macrobeheersingsinstrument

Het macrobeheersingsinstrument (MBI) kan door de minister van VWS worden ingezet bij overschrijdingen van het macrokader zorg. Het MBI is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg. Inzet van het MBI betekent een terugvordering bij instellingen voor medisch specialistische zorg. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een MBI-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, die afhankelijk is van de realisatie van het MBI-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het MBI-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd. Bij circulaire van 19 november 2018 heeft de NZa aangegeven dat het macrobeheersingsinstrument voor de jaren 2015, 2016 en 2017 niet wordt toegepast.

Voor 2018 is het MBI-omzetplafond door de NZa vastgesteld op € 22.546 mln. Voor 2019 is het MBI -omzetplafond door de NZa vastgesteld op € 23.601 mln. Bij het opstellen van de jaarrekening 2019 is niet bekend of sprake is van een overschrijding van het MBI-omzetplafond over 2018 en 2019.

HMC is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken of er uiteindelijk sprake zal zijn van een daadwerkelijke verplichting voor de instelling voortkomende uit het MBI. Hierdoor is deze mogelijke verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans per 31 december 2019.

Mocht het MBI worden ingezet, dan zal de macro-overschrijding worden verhaald op individuele zorginstellingen naar rato van de gerealiseerde omzet (waarop het MBI van toepassing is).

6.1.6 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen € 1.000	Kosten van ontwikkeling € 1.000	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom € 1.000	Kosten van goodwill die van derden is verkregen € 1.000	Vooruitbe- talingen op immateriële activa € 1.000	Totaal € 1.000
Stand per 1 januari 2019						
- aanschafwaarde	0	2.969	0	359	0	3.328
- cumulatieve afschrijvingen	0	848	0	3	0	851
Boekwaarde per 1 januari 2019	<u>0</u>	<u>2.121</u>	<u>0</u>	<u>356</u>	<u>0</u>	<u>2.477</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	0	0	0	450	0	450
- afschrijvingen	0	424	0	486	0	910
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
per saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>-424</u>	<u>0</u>	<u>-36</u>	<u>0</u>	<u>-460</u>
Stand per 31 december 2019						
- aanschafwaarde	0	2.969	0	809	0	3.778
- cumulatieve afschrijvingen	0	1.272	0	489	0	1.761
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>0</u>	<u>1.697</u>	<u>0</u>	<u>320</u>	<u>0</u>	<u>2.017</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>		14,30%		10%		

6.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen € 1.000	Machines en installaties € 1.000	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting € 1.000	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en voortuitbetalingen op materiële vaste activa € 1.000	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa € 1.000	Totaal € 1.000	Deel- nemingen € 1.000	Totaal € 1.000
Stand per 1 januari 2019								
- aanschafwaarde	319.595	50.606	110.402	959	0	481.562	3.742	485.304
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	165.439	19.713	60.748	0	0	245.900	2.069	247.969
Boekwaarde per 1 januari 2019	<u>154.156</u>	<u>30.893</u>	<u>49.654</u>	<u>959</u>	<u>0</u>	<u>235.662</u>	<u>1.673</u>	<u>237.335</u>
Mutaties in het boekjaar								
- investeringen	7.008	2.657	11.998	6.718	0	28.381	60	28.441
- herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	14.070	3.815	13.998	0	0	31.883	98	31.981
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
- terugname geheel afgeschreven activa								
.aanschafwaarde	929	2.314	9.421	0	0	12.664	0	12.664
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	929	2.314	9.421	0	0	12.664	0	12.664
- desinvesteringen								
aanschafwaarde	12.729	5.119	1.050	0	0	18.898	2.716	21.614
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	4.323	3.774	795	0	0	8.892	1.595	10.487
per saldo	8.406	1.345	255	0	0	10.006	1.121	11.127
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-15.468</u>	<u>-2.503</u>	<u>-2.255</u>	<u>6.718</u>	<u>0</u>	<u>-13.508</u>	<u>-1.159</u>	<u>-14.667</u>
Stand per 31 december 2019								
- aanschafwaarde	312.945	45.830	111.929	7.677	0	478.381	1.086	479.467
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	174.257	17.440	64.530	0	0	256.227	572	256.799
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>138.688</u>	<u>28.390</u>	<u>47.399</u>	<u>7.677</u>	<u>0</u>	<u>222.154</u>	<u>514</u>	<u>222.668</u>
Afschrijvingspercentage	zie waarderingsgrondslagen							

6.1.8 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	Vorderingen op groeps- maatschappijen	Leningen	Andere deelnemingen	Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	Overige effecten	Vordering op grond van compensatie regeling	Overige vorderingen financiële vaste activa	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Boekwaarde per 1 januari 2019	190	0	0	2.563	0	0	0	0	939	3.692
Kapitaalstortingen	323	0	0	0	0	0	0	0	0	323
Resultaat deelnemingen	-363	0	0	0	0	0	0	0	0	-363
Ontvangen dividend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Acquisities van deelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwe/vervallen consolidaties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verstrekte leningen / verkregen effecten	0	0	0	0	0	0	0	0	27	27
Ontvangen dividend / aflossing leningen	0	0	0	0	0	0	0	0	-52	-52
(Terugname) waardeverminderingen	54	0	0	0	0	0	0	0	0	54
Amortisatie (dis)agio	0	0	0	0	0	0	0	0	-23	-23
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>204</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.563</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>891</u>	<u>3.658</u>
Som waardeverminderingen										0

BIJLAGE

6.1.9 Overzicht langlopende schulden ultimo 2019

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werk- lijke- rente	Restschuld 31 december 2018	Nieuwe leningen in 2019	Aflossing in 2019	Restschuld 31 december 2019	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2019	Aflos- sings- wijze	Aflos- sing 2020	Gestelde zekerheden
		€ 1.000			%	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000			€ 1.000	
Bank Nederlandse Gemeenten	30-mrt-01	5.445	20	onderhands	0,170%	817	0	272	545	0	2	lineair	272	2)
Nederlandse Waterschapsbank	30-mrt-01	5.445	20	onderhands	4,320%	817	0	272	545	0	2	lineair	272	2)
Nederlandse Waterschapsbank	30-mrt-01	5.445	20	onderhands	-0,080%	817	0	272	545	0	2	lineair	272	2)
Nederlandse Waterschapsbank	15-nov-01	5.899	20	onderhands	2,710%	885	0	295	590	0	2	lineair	295	2)
Nederlandse Waterschapsbank	24-jan-02	5.899	20	onderhands	0,110%	1.180	0	295	885	0	3	lineair	295	2)
Nederlandse Waterschapsbank	15-aug-02	7.000	25	onderhands	1,180%	2.520	0	280	2.240	840	8	lineair	280	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	15-aug-02	6.000	25	onderhands	3,640%	2.160	0	240	1.920	720	8	lineair	240	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	13-aug-02	7.000	25	onderhands	0,650%	2.520	0	280	2.240	840	8	lineair	280	2)
Nederlandse Waterschapsbank	14-nov-03	7.000	20	onderhands	2,340%	1.750	0	350	1.400	0	4	lineair	350	2)
Nederlandse Waterschapsbank	14-nov-03	7.000	20	onderhands	1,110%	1.750	0	350	1.400	0	4	lineair	350	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-jun-04	4.254	15	onderhands	4,025%	283	0	283	0	0	0	lineair	0	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	21-jun-04	3.630	16	onderhands	4,155%	454	0	227	227	0	1	lineair	227	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-aug-04	2.553	15	onderhands	4,475%	170	0	170	0	0	0	lineair	0	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	15-sep-04	2.553	15	onderhands	4,313%	170	0	170	0	0	0	lineair	0	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	20-jan-05	2.118	14	onderhands	3,950%	152	0	152	0	0	0	lineair	0	1)
Nederlandse Waterschapsbank	20-jan-05	1.059	14	onderhands	3,810%	75	0	75	0	0	0	lineair	0	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-feb-05	3.403	15	onderhands	3,898%	454	0	227	227	0	1	lineair	227	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	21-feb-05	794	14	onderhands	3,620%	56	0	56	0	0	0	lineair	0	1)
Nederlandse Waterschapsbank	18-sep-06	12.000	20	onderhands	2,990%	4.800	0	600	4.200	1.200	7	lineair	600	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	18-sep-06	14.000	20	onderhands	1,700%	5.600	0	700	4.900	1.400	7	lineair	700	2)
ING Bank	15-dec-08	35.000	20	euroflex	1,700%	17.500	0	1.750	15.750	7.000	9	lineair	1.750	3)
Bank Nederlandse Gemeenten	15-apr-02	3.491	30	onderhands	3,570%	1.629	0	116	1.513	933	13	lineair	116	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	3-jun-02	3.491	30	onderhands	3,160%	1.629	0	116	1.513	933	13	lineair	116	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	22-okt-02	3.491	30	onderhands	3,670%	1.628	0	117	1.511	926	13	lineair	117	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	15-dec-02	3.490	30	onderhands	2,670%	1.629	0	116	1.513	933	13	lineair	116	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-jul-03	5.236	30	onderhands	3,300%	2.618	0	175	2.443	1.568	14	lineair	175	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	14-mrt-03	3.490	30	onderhands	2,700%	1.746	0	116	1.630	1.050	14	lineair	116	1)
Nederlandse Waterschapsbank	1-dec-11	15.000	15	onderhands	0,570%	8.000	0	1.000	7.000	2.000	7	lineair	1.000	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-sep-03	10.000	40	onderhands	4,770%	6.250	0	250	6.000	4.750	24	lineair	250	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-sep-03	5.000	20	onderhands	4,495%	1.250	0	250	1.000	0	4	lineair	250	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	30-nov-15	15.000	30	onderhands	1,790%	13.500	0	500	13.000	10.500	26	lineair	500	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	30-nov-15	6.000	15	onderhands	0,430%	4.800	0	400	4.400	2.400	11	lineair	400	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	25-apr-16	3.000	15	onderhands	0,965%	2.600	0	200	2.400	1.400	12	lineair	200	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	25-jan-17	18.000	20	onderhands	1,169%	17.100	0	900	16.200	11.700	18	lineair	900	2)
ING Bank	1-mei-17	15.000	10	onderhands	1,900%	13.875	0	750	13.125	9.375	8	lineair	750	3)
ING Bank	1-jan-18	10.000	8	onderhands	1,900%	9.625	0	500	9.125	6.625	7	lineair	500	3)
Totaal		263.186				132.809	0	12.822	119.987	67.093			11.916	

Gestelde zekerheid:

- 1) Rijksgarantie
- 2) Waarborgfonds
- 3) Hypotheek op het onroerend goed aan de Burgemeester Banninglaan in Leidschendam, aan de Lijnbaan in Den Haag, aan de Bronovolaan in Den Haag en aan de Hofcampweg in Wassenaar.

Er zijn geen schulden in rang achtergesteld bij andere schulden. Voor de hypotheek hebben het Waarborgfonds voor de Zorgsector, de ING Bank en de Nederlandse Staat een positie die gelijk in rang is. In 2016 is ter meerdere zekerheid hypotheekrecht op het onroerend goed aan de Burgemeester Banninglaan in Leidschendam, aan de Lijnbaan, aan de Bronovolaan/Hogenvoucklaan in Den Haag en aan de Hofcampweg in Wassenaar verstrekt aan het Waarborgfonds, de ING Bank en de Nederlandse Staat voor een bedrag van € 167 mln.

6.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING**6.1.10.1 GESEGMENTEERDE RESULTATENREKENING OVER 2019****SEGMENT 1 Ziekenhuis Haaglanden Medisch Centrum**

	<u>2019</u> <u>€ 1.000</u>	<u>2018</u> <u>€ 1.000</u>
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:		
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	428.706	419.053
Subsidies	23.497	22.914
Overige bedrijfsopbrengsten	35.963	29.094
Som der bedrijfsopbrengsten	<u>488.166</u>	<u>471.061</u>
BEDRIJFSLASTEN:		
Personeelskosten	247.531	242.033
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	32.891	31.067
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	0	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	58.370	55.639
Overige bedrijfskosten	135.469	137.343
Som der bedrijfslasten	<u>474.261</u>	<u>466.082</u>
BEDRIJFSRESULTAAT	13.905	4.979
Financiële baten en lasten	-2.921	-2.939
Resultaat aandeel derden	-295	-306
RESULTAAT BOEKJAAR VOOR BELASTINGEN	<u>10.689</u>	<u>1.734</u>
Belastingen	-177	-211
RESULTAAT BOEKJAAR NA BELASTINGEN	<u>10.512</u>	<u>1.523</u>
RESULTAATBESTEMMING		
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>	<u>2019</u> <u>€ 1.000</u>	<u>2018</u> <u>€ 1.000</u>
Toevoeging/(onttrekking):		
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten	7.071	0
Algemene / overige reserves	3.441	1.523
	<u>10.512</u>	<u>1.523</u>

6.1.10.1 GESEGMENTEERDE RESULTATENREKENING OVER 2019**SEGMENT 2 Verpleeghuis Nebo**

	<u>2019</u> € 1.000	<u>2018</u> € 1.000
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:		
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	0	9.283
Subsidies	0	0
Overige bedrijfsopbrengsten	0	306
Som der bedrijfsopbrengsten	<u>0</u>	<u>9.589</u>
BEDRIJFSLASTEN:		
Personeelskosten	0	6.642
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	0	706
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	0	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	0	0
Overige bedrijfskosten	0	1.642
Som der bedrijfslasten	<u>0</u>	<u>8.990</u>
BEDRIJFSRESULTAAT	0	599
Financiële baten en lasten	0	-478
Resultaat aandeel derden	0	0
RESULTAAT BOEKJAAR	<u>0</u>	<u>121</u>
Belastingen	0	0
RESULTAAT BOEKJAAR	<u>0</u>	<u>121</u>
RESULTAATBESTEMMING		
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>	<u>2019</u> € 1.000	<u>2018</u> € 1.000
Toevoeging/(onttrekking):		
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten	0	0
Algemene / overige reserves	0	121
	<u>0</u>	<u>121</u>

6.1.10.2 AANSLUITING TOTAAL RESULTAAT MET RESULTAAT SEGMENTEN

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	<u>€ 1.000</u>	<u>€ 1.000</u>
Resultaat volgens gesegmenteerde resultatenrekeningen:		
SEGMENT 1 Ziekenhuis Haaglanden Medisch Centrum	10.512	1.523
SEGMENT 2 Verpleeghuis Nebo	0	121
	<u>10.512</u>	<u>1.644</u>
Resultaat volgens geconsolideerde resultatenrekening	<u>10.512</u>	<u>1.644</u>

6.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2019**BATEN****15. Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)***De specificatie is als volgt:*

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	<u>€ 1.000</u>	<u>€ 1.000</u>
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	423.991	423.713
Overige zorgprestaties	4.715	4.623
Totaal	<u>428.706</u>	<u>428.336</u>

Toelichting:

De Opbrengsten zorgverzekeringswet nemen toe door indexatie van de contractafspraken voor 2019 en het overeenkomen van aanneemsommen met de meeste Zorgverzekeraars. (2018 cijfers nog incl Nebo opbrengsten)

De Overige zorgprestaties bestaan uit onderlinge dienstverlening met andere zorginstellingen, fysiotherapie, poliklinische bevallingen, sportgeneeskunde en opbrengsten uit de penitentiaire inrichtingen.

16. Subsidies*De specificatie is als volgt:*

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	<u>€ 1.000</u>	<u>€ 1.000</u>
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	18.374	17.730
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	5.123	5.184
Totaal	<u>23.497</u>	<u>22.914</u>

Toelichting:

De subsidies vanuit Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen zijn in 2019 toegenomen. Dit is toe te schrijven aan meer assistenten in opleiding.

De post 'overige subsidies' is in 2019 licht afgenomen. Deze afname is toe te schrijven aan een daling van de subsidie stagefonds (ca. € 0,1 mln). Verder bestaan de overige subsidies uit de subsidies Kwaliteitsimpuls Zorgopleidingen, Sectorfonds, Praktijkleren en de Pilot ziekenhuisartsen.

17. Overige bedrijfsopbrengsten*De specificatie is als volgt:*

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	<u>€ 1.000</u>	<u>€ 1.000</u>
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
Overige dienstverlening	3.789	3.340
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
Overige opbrengsten	32.174	26.060
Totaal	<u>35.963</u>	<u>29.400</u>

Toelichting:

De post 'Overige dienstverlening' bestaat uit Huuropbrengsten, Verloskunde 1e lijn, Tandheelkunde en No Show opbrengsten. Deze post stijgt door een toename van de huuropbrengsten door de verhuur van locatie Nebo aan de stichting Saffier de Residentie Groep tot de datum van verkoop van het vastgoed in juni 2019.

De overige opbrengsten stijgen door de verkoop van locatie Nebo in juni 2019. Het verkoopresultaat van € 9,6 mln is opgenomen onder deze post. Daarnaast dalen de overige opbrengsten door het wegvallen van de doorberekening aan Lab West door de ontbinding. Verder bestaan de overige opbrengsten uit onder meer doorbelaste kosten aan het MSB en NOK West BV, parkeeropbrengsten en opbrengsten restaurant.

6.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2019**LASTEN****18. Personeelskosten***De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Lonen en salarissen	174.619	177.298
Sociale lasten	25.747	24.301
Pensioenpremies	14.102	14.665
Andere personeelskosten:		
Andere persoonsgebonden personeelskosten	7.261	9.586
Subtotaal	221.729	225.850
Personeel niet in loondienst	25.802	22.825
Totaal personeelskosten	247.531	248.675
Specificatie aantal personeelsleden in loondienst (in FTE's) per segment per 31 december:		
SEGMENT 1 Ziekenhuis Haaglanden Medisch Centrum	3.344	3.278
SEGMENT 2 Verpleeghuis Nebo	0	100
Aantal personeelsleden in loondienst	3.344	3.378
Personeel in loondienst deelnemingen (in FTE's) per 31 december	83	212
Totaal aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden per 31 december	3.427	3.590
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

Toelichting:

De daling van de post 'lonen en salarissen' wordt veroorzaakt door een daling in het aantal fte, mede veroorzaakt door het afstoten van Nebo en krapte op de arbeidsmarkt. Verder is de eenmalige uitkering over 2019 per februari 2020 uit de nieuwe CAO meegenomen in de cijfers.

De sociale lasten zijn gestegen in 2019 door een toename van de premiedruk en door de sociale lasten over de eenmalige uitkering over 2019 van de nieuwe cao.

De premiedruk bij de pensioenpremies is in 2018 ongewijzigd. De post daalt door het wegvallen van Nebo.

De andere persoonsgebonden personeelskosten dalen door lagere reorganisatiekosten en minder afkoopsommen in 2019. De andere persoonsgebonden personeelskosten bestaan uit onder meer gratificaties, opleidingskosten en reiskostenvergoedingen.

De kosten van personeel niet in loondienst stijgen ook in 2019 verder door krapte op de arbeidsmarkt en projecten binnen HMC.

19. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa*De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	910	522
- materiële vaste activa	31.981	31.252
Totaal afschrijvingen	32.891	31.774

Toelichting:

De afschrijvingen op immateriële vaste activa nemen toe door een investering in goodwill in verband met de overname van de ziekenhuisapotheek activiteiten van de AHZ die in een keer wordt afgeschreven.

De afschrijvingen op materiële vaste activa nemen toe door de herstructurering van locatie Bronovo en de benodigde investeringen hiervoor met een relatief korte afschrijvingstermijn.

20. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa*De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- immateriële vaste activa	0	0
- materiële vaste activa	0	0
Totaal	0	0

Toelichting:

Er hebben in 2019 geen bijzondere waardeverminderingen plaatsgevonden.

6.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2019**LASTEN****21. Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten***De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	58.370	55.639
Totaal	<u>58.370</u>	<u>55.639</u>

Toelichting:

De honorariumkosten worden bepaald als percentage van de opbrengsten Zorgprestaties verminderd met een aantal specifieke posten. De honorariumkosten voor de werkzaamheden voor de EiB BV worden direct in rekening gebracht bij deze BV.

22. Overige bedrijfskosten*De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	9.686	10.272
Algemene kosten	34.717	35.469
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	81.759	83.197
Onderhoud en energiekosten		
- Onderhoud	5.694	5.299
- Energiekosten gas	1.530	665
- Energiekosten stroom	1.619	1.735
- Energie transport en overig	741	803
Subtotaal	<u>9.584</u>	<u>8.502</u>
Huur en leasing	770	771
Dotaties dubieuze debiteuren	1.156	2.179
Overige baten en lasten	-2.203	-1.405
Totaal overige bedrijfskosten	<u>135.469</u>	<u>138.985</u>

Toelichting:

Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten dalen over de gehele lijn ondanks de verhoging van het lage BTW tarief naar 9%. Daarnaast dalen de kosten van het interklinische vervoer als gevolg van de herstructurering van Bronovo.

De algemene kosten dalen door de verantwoording van milieutoeslagen per 2019 onder de energiekosten.

De patiëntgebonden kosten dalen door het wegvallen van Lab West. Zonder deze post stijgen de patiëntgebonden kosten vooral bij de dure geneesmiddelen.

De onderhoudskosten stijgen omdat beoogde renovaties pas later kunnen worden gerealiseerd. De energiekosten stijgen door het opnemen van de milieutoeslagen onder deze kostenpost per 2019.

De dotatie dubieuze debiteuren is gedaald door een verbetering van de subsidieregeling voor onverzekerden waardoor er minder afboekingen zijn.

De overige baten en lasten bestaan uit de vrijval van diverse kleine balansposten die jaarlijks worden gevormd en waarvan de facturen in de kosten zijn geboekt. HMC heeft er voor gekozen om de post overige baten en lasten apart te presenteren om daarmee het inzicht in de individuele kostenposten te vergroten.

23. Financiële baten en lasten*De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Rentebaten	4	27
Ontvangen dividenden	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0
Waardeveranderingen financiële vaste activa en effecten	0	0
Overige opbrengsten financiële vaste activa en effecten	0	0
Subtotaal financiële baten	<u>4</u>	<u>27</u>
Rentelasten	-2.608	-3.443
Resultaat deelnemingen	-317	0
Waardeveranderingen financiële vaste activa en effecten	0	0
Geactiveerde rente	0	0
Overige financiële lasten	0	0
Subtotaal financiële lasten	<u>-2.925</u>	<u>-3.443</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-2.921</u>	<u>-3.416</u>

Toelichting:

Onder de financiële baten en lasten vallen de kosten voor langlopende rente, bankrente en overige rentekosten en rentebaten als ook de resultaten uit deelnemingen voor zover niet mee geconsolideerd. Hier is ook de afwaardering MediRisk opgenomen.

6.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2019**24. Resultaat aandeel derden**

De specificatie is als volgt:

	2019 € 1.000	2018 € 1.000
Resultaat aandeel derden	-295	-306
Totaal	<u>-295</u>	<u>-306</u>

Toelichting:

Het resultaat aandeel derden per 31 december 2019 betreft het resultaat aandeel derden van Apotheek MCH Lijnbaan BV en van Expertisecentrum EIB BV.

25. Belastingen

De specificatie is als volgt:

	2019 € 1.000	2018 € 1.000
Belastingen	177	211
Totaal belastingen	<u>177</u>	<u>211</u>

Toelichting:

De belasting over het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten bedrage van € 177.000 kan als volgt worden toegelicht:

	2019 € 1.000	2018 € 1.000
Resultaat deelneming uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen	768	953
Latente vennootschapsbelasting	-27	-4
Acute vennootschapsbelasting huidig boekjaar	204	208
Vennootschapsbelasting voorgaande boekjaren	0	7
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	<u>177</u>	<u>211</u>

26. Bijzondere posten in het resultaat**Toelichting:**

De bijzondere post in het resultaat 2019 betreft het verkoopresultaat van de locatie Nebo van € 9,6 mln dat onder de overige opbrengsten is opgenomen.

27. Honoraria accountant

De honoraria van de accountant OVER 2019 zijn als volgt:

	2019 € 1.000	2018 € 1.000
1 Controle van de jaarrekening	188	203
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC en Nacalculatie)	87	19
3 Fiscale advisering	0	0
4 Niet-controlediensten	69	82
Totaal honoraria accountant	<u>344</u>	<u>304</u>

Toelichting:

De honoraria worden verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben.

28. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

De bezoldiging van de bestuurders en toezichthouders die in het kader van de WNT verantwoord worden, is opgenomen onder punt 29.

6.1.11 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2019

29. Wet normering topinkomens (WNT) verantwoording

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op HMC. Het HMC is volgens de WNT (zorg- en jeugdhulp), op basis van een berekende totaalscore van 14, ingedeeld in klasse V.

Voor topfunctionarissen en overige functionarissen geldt een toepasselijke bezoldigingsnorm van € 194.000 in 2019.

De bezoldiging van de functionarissen die over 2019 in het kader van de WNT verantwoord worden, is als volgt:

1. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2019 bedragen x € 1	P.W. Doop	R.M.Y. Barge	C. Sterk
Functiegegevens	Voorzitter RvB	Lid RvB	Lid RvB
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/7	1/1 - 14/1	1/1 - 18/6
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	0,77
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 114.404	€ 7.194	€ 70.751
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.805	€ 441	€ 4.191
Bezoldiging	€ 121.209	€ 7.635	€ 74.942
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 112.680	€ 7.441	€ 68.907
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ 0	€ 0	€ 0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Toerekening vakantiegeld aan voorgaande jaren	Overgangsrecht	Uitbetaling vakantiedagen afgelopen jaar
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018 bedragen x € 1	P.W. Doop	R.M.Y. Barge	C. Sterk
Functiegegevens	Voorzitter RvB	Lid RvB	Lid RvB
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	18/6 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 206.066	€ 206.410	€ 87.105
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11.554	€ 11.554	€ 6.151
Bezoldiging	€ 217.620	€ 217.964	€ 93.256
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 189.000	€ 102.008

1. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking (vervolg)

Gegevens 2019 bedragen x € 1	I.C.D.Y.M. Wolf	D. Horbach
Functiegegevens	Voorzitter RvB	Lid RvB
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/10 - 31/12	1/12 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 42.114	€ 14.038
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 2.917	€ 972
Bezoldiging	€ 45.031	€ 15.010
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 48.899	€ 16.477
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ 0	€ 0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018 bedragen x € 1	I.C.D.Y.M. Wolf	D. Horbach
Functiegegevens	Voorzitter RvB	Lid RvB
Aanvang en einde functievervulling in 2018		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		
Dienstbetrekking?		
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		
Beloningen betaalbaar op termijn		
Bezoldiging	€ 0	€ 0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 0	€ 0

6.1.11 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2019

29. Wet normering topinkomens (WNT) verantwoording (vervolg)

2. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

Gegevens 2019 bedragen x € 1		
	N. Hoefsmit	A.W. Weermeijer
Functiegegevens	Voorzitter RvB	Lid RvB
Kalenderjaar	2019	2019
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	15/4 - 31/12	29/7 - 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	9	5
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 187	€ 187
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 214.200	€ 129.500
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 214.200	€ 129.500
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	ja	nee
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 208.845	€ 129.500
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 208.845	€ 129.500
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ 0	€ 0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens	N.v.t.	N.v.t.

3. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2019 bedragen x € 1				
	A.C. Dorland	C.J.H.M. van Laarhoven	R.N. van der Plank	E.M.J. Schoenmaker
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	€ 16.830	€ 11.120	€ 11.120	€ 11.120
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 29.100	€ 19.400	€ 19.400	€ 19.400
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018				
bedragen x € 1				
	A.C. Dorland	C.J.H.M. van Laarhoven	R.N. van der Plank	E.M.J. Schoenmaker
Functiegegevens	Voorzitter (lid tot 1/8)	Lid	Lid (wvnd voorzitter tot 1/8)	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/7 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	€ 5.994	€ 8.462	€ 10.931	€ 8.462
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 13.489	€ 18.900	€ 24.389	€ 18.900

6.1.11 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2019

29. Wet normering topinkomens (WNT) verantwoording (vervolg)

3. Toezichthoudende topfunctionarissen (vervolg)

Gegevens 2019 bedragen x € 1				
Functiegegevens	G.R.J. de Groot Lid	I.D. de Beaufort Lid	A. Bruijntjes Lid	V.W.J.A. van Stijn Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	€ 11.120	€ 11.120	€ 11.120	€ 11.120
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 19.400	€ 19.400	€ 19.400	€ 19.400
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018				
Functiegegevens	G.R.J. de Groot Lid	I.D. de Beaufort Lid	A. Bruijntjes Lid	V.W.J.A. van Stijn Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/2 - 31/12	1/2 - 31/12
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	€ 8.462	€ 8.462	€ 7.757	€ 7.757
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 18.900	€ 18.900	€ 17.295	€ 17.295

5. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2019 bedragen x € 1		
Functiegegevens	P.W. Doop Voorzitter RvB	R.M.Y. Barge Lid RvB
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/7	1/1 - 14/1
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2019	2019
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband		
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 75.000	€ 75.000
Individueel toepasselijk maximum	€ 75.000	€ 75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 75.000	€ 75.000
Waarvan betaald in 2019	€ 75.000	€ 75.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

6. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

6.1.11 ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019
(na resultaatbestemming)

	Ref.	31-dec-19	31-dec-18
		€ 1.000	€ 1.000
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	2.017	2.476
Materiële vaste activa	2	222.154	235.662
Financiële vaste activa	3	5.189	5.578
Totaal vaste activa		229.360	243.716
Vlottende activa			
Voorraden	4	3.543	3.376
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	7.811	13.535
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	6	0	456
Debiteuren en overige vorderingen	7	76.284	69.332
Liquide middelen	8	62.370	48.060
Totaal vlottende activa		150.008	134.759
Totaal activa		379.368	378.475
	Ref.	31-dec-19	31-dec-18
		€ 1.000	€ 1.000
PASSIVA			
Eigen vermogen	9		
Kapitaal		989	1.336
Bestemmingsreserves		355	355
Bestemmingsfondsen		0	-7.420
Algemene en overige reserves		171.172	167.757
Totaal eigen vermogen		172.516	162.028
Voorzieningen	10	6.268	8.340
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	11	108.073	119.989
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Overige kortlopende schulden	12	92.511	88.118
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		92.511	88.118
Totaal passiva		379.368	378.475

6.1.12 ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2019

	Ref.	2019 € 1.000	2018 € 1.000
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	15	428.706	428.435
Subsidies	16	23.497	22.914
Overige bedrijfsopbrengsten	17	29.536	17.855
Som der bedrijfsopbrengsten		481.739	469.204
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	18	243.816	246.503
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	19	32.793	31.340
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	20	0	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	21	57.517	55.077
Overige bedrijfskosten	22	134.491	131.723
Som der bedrijfslasten		468.617	464.643
BEDRIJFSRESULTAAT		13.122	4.561
Financiële baten en lasten	23	-2.610	-2.917
RESULTAAT BOEKJAAR		10.512	1.644

RESULTAATBESTEMMING*Het resultaat is als volgt verdeeld:*

	2019 € 1.000	2018 € 1.000
Toevoeging/(onttrekking):		
Reserve aanvaardbare kosten	7.071	121
Algemene / overige reserves	3.441	1.523
	10.512	1.644

6.1.13 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING ENKELVOUDIGE JAARREKENING

6.1.13.1 Algemeen

Voor een toelichting op de specificaties van de enkelvoudige balans en resultatenrekening wordt verwezen naar de toelichting bij de geconsolideerde balans en resultatenrekening.

6.1.13.2 Afwijkingen in waarderingsgrondslagen enkelvoudige jaarrekening

Er zijn geen afwijkingen van de waarderingsgrondslagen in de enkelvoudige jaarrekening ten opzichte van de geconsolideerde jaarrekening. Verwezen wordt derhalve naar de geconsolideerde jaarrekening.

6.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans niet afwijken van de geconsolideerde balans zijn deze hierna niet nader toegelicht en wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

ACTIVA**1. Immateriële vaste activa**

De specificatie is als volgt:

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Kosten oprichting en uitgifte van aandelen	0	0
Kosten van ontwikkeling	1.697	2.120
Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	0	0
Kosten van goodwill die van derden is verkregen	320	356
Vooruitbetalingen op immateriële activa	0	0
Totaal immateriële vaste activa	2.017	2.476

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Boekwaarde per 1 januari	2.477	1.974
Bij: investeringen	450	1.025
Af: afschrijvingen	910	523
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	0
Bij: terugname bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: desinvesteringen	0	0
Boekwaarde per 31 december	2.017	2.476

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Bedrijfsgebouwen en terreinen	138.688	154.156
Machines en installaties	28.390	30.893
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	47.399	49.654
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	7.677	959
Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	0	0
Totaal materiële vaste activa	222.154	235.662

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Boekwaarde per 1 januari	235.662	246.833
Bij: investeringen	28.381	19.646
Bij: herwaarderings	0	0
Af: afschrijvingen	31.883	30.817
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	0
Bij: terugname bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: desinvesteringen	10.006	0
Boekwaarde per 31 december	222.154	235.662

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

6.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019**ACTIVA****3. Financiële vaste activa***De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Resultaat Deelnemingen	0	0
Deelnemingen	1.510	1.515
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	0
Leningen	2.863	3.172
Andere deelnemingen	0	0
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	0	0
Overige effecten	0	0
Vordering op grond van compensatieregeling	0	0
Overige vorderingen financiële vaste activa	816	891
Totaal financiële vaste activa	5.189	5.578

*Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:***Specificatie deelnemingen:**

x € 1.000	31-dec-18	Mutatie	31-dec-19
Apotheek MCH Lijnbaan BV	9	0	9
Express-so BV	18	0	18
West End Facility BV	18	0	18
Lab West BV	9	-9	0
MediRisk	1.449	-54	1.395
Expertisecentrum EiB Den Haag BV	1	0	1
Subtotaal	1.504	-63	1.441
Waardevermindering MediRisk	-1.449	54	-1.395
Totaal	55	-9	46

Specificatie resultaat deelnemingen:

x € 1.000	31-dec-18	Mutatie	Aandeel derden	31-dec-19
Apotheek MCH Lijnbaan BV	562	41	-20	583
Express-so BV	446	-109	0	337
West End Facility BV	157	2	0	159
Lab West BV	51	-51	0	0
Expertisecentrum EiB Den Haag BV	146	148	-30	264
Cardiologie Centrum Voorschoten BV	98	23	0	121
Subtotaal	1.460	54	-50	1.464
Totaal	1.460	54	-50	1.464

Specificatie overige vorderingen:

x € 1.000	31-dec-18	Aflossing	Verstrekt	31-dec-19
Disagio leningen	425	-23	0	402
Vordering Martha Flora	466	-52	0	414
Totaal	891	-75	0	816

6.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019**ACTIVA****Specificatie leningen:**

x € 1.000	31-dec-18	Aflossing	Verstrekt	31-dec-19
Lening u/g Apotheek Haagse Ziekenhuizen	2.345	0	0	2.345
Lening u/g Apotheek Antoniusshove BV	150	0	0	150
Lening u/g Apotheek MCH Lijnbaan BV	150	0	0	150
Lening u/g Lab West BV	284	-284	0	0
Lening u/g OWM MediRisk BA	68	0	0	68
Lening u/g Express-so BV	175	-25	0	150
Totaal	3.172	-309	0	2.863

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal € 1.000	Kapitaalbe- lang (in %)	Eigen vermogen € 1.000	Resultaat € 1.000
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Express-so BV, te Den Haag	zie 6.1.4	18	100%	355	-109
West End Facility BV, te Den Haag	zie 6.1.4	18	100%	177	2
Apotheek MCH Lijnbaan BV, te Den Haag	zie 6.1.4	9	51%	1.161	541
Expertisecentrum EIB Den Haag BV, te Den Haag	zie 6.1.4	1	80%	931	148
Cardiologie Centrum Voorschoten BV, te Voorschoten	zie 6.1.4	5	30%	350	52

Zeggenschapsbelangen:**Toelichting:**

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

4. Voorraden*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19 € 1.000	31-dec-18 € 1.000
Medische middelen	3.498	3.331
Leenemballage	45	45
Overige middelen	0	0
Af: incourante voorraden	0	0
Totaal voorraden	3.543	3.376

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

6.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019**ACTIVA****5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten***De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten gereguleerd segment	50.375	56.788
Af: ontvangen voorschotten	-42.564	-43.253
Totaal onderhanden werk	<u>7.811</u>	<u>13.535</u>

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

6. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort en schulden uit hoofde van financieringsoverschot

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	0	456
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0	0
	<u>0</u>	<u>456</u>

7. Debiteuren en overige vorderingen*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Vorderingen op debiteuren	33.908	30.058
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	23.595	28.726
Nog te factureren omzet GRZ	0	426
Af: ontvangen voorschotten NTF	0	0
Af: Te vorderen / betalen uit hoofde van contracten	2.499	-3.287
Overige vorderingen:		
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	25
Vooruitbetaalde bedragen	5.673	5.091
Nog te ontvangen bedragen	9.216	7.136
Overige vorderingen	1.393	1.157
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>76.284</u>	<u>69.332</u>

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

8. Liquide middelen*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Bankrekeningen	62.368	48.056
Kassen	2	4
Totaal liquide middelen	<u>62.370</u>	<u>48.060</u>

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

6.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

PASSIVA

9. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	31-dec-19 € 1.000	31-dec-18 € 1.000
Kapitaal	989	1.336
Bestemmingsreserves	355	355
Bestemmingsfondsen	0	-7.420
Algemene en overige reserves	171.172	167.757
Totaal eigen vermogen	172.516	162.028

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Resultaat- bestemming € 1.000	Overige mutaties € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Kapitaal	1.336	0	347	989
Totaal kapitaal	1.336	0	347	989

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Resultaat- bestemming € 1.000	Overige mutaties € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Bestemmingsreserves:				
Reserve bond medische specialisten	355	0	0	355
Totaal bestemmingsreserves	355	0	0	355

Bestemmingsfondsen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Resultaat- bestemming € 1.000	Overige mutaties € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Bestemmingsfondsen:				
Egalisatie afschrijvingen	268	0	268	0
Reserve aanvaardbare kosten	-7.688	7.071	-617	0
Totaal bestemmingsfondsen	-7.420	7.071	-349	0

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Resultaat- bestemming € 1.000	Overige mutaties € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Algemene reserves:				
Algemene reserves	167.463	3.441	0	170.904
Overige reserves:				
Diakonia	294	0	26	268
Totaal algemene en overige reserves	167.757	3.441	26	171.172

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

6.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019**PASSIVA****Specificatie aansluiting geconsolideerd - enkelvoudig vermogen 31 december 2019 en resultaat over 2019***De specificatie is als volgt :*

	Eigen vermogen € 1.000	Resultaat € 1.000
Enkelvoudig eigen vermogen en resultaat:	172.516	10.512
Geconsolideerd eigen vermogen en resultaat Ziekenhuis	173.115	10.512
Geconsolideerd eigen vermogen en resultaat Verpleeghuis Nebo	0	0
Totaal geconsolideerd eigen vermogen en resultaat	<u>173.115</u>	<u>10.512</u>

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

10. Voorzieningen

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-19 € 1.000	Dotatie € 1.000	Onttrekking € 1.000	Vrijval € 1.000	Saldo per 31-dec-19 € 1.000
Jubilea	1.671	0	0	431	1.240
Reorganisatievoorziening	2.810	740	1.591	1.219	740
Voorziening CAO Levensfase	284	0	284	0	0
Voorziening MediRisk eigen behoud	3.575	1.298	585	0	4.288
Totaal voorzieningen	<u>8.340</u>	<u>2.038</u>	<u>2.460</u>	<u>1.650</u>	<u>6.268</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-19 € 1.000
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	974
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	5.294
hiervan > 5 jaar	403

Toelichting per categorie voorziening:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

11. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19 € 1.000	31-dec-18 € 1.000
Schulden aan banken	108.071	119.987
Overige langlopende schulden	2	2
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>108.073</u>	<u>119.989</u>

6.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019**PASSIVA***Het verloop is als volgt weer te geven:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	132.809	135.510
Bij: nieuwe leningen	0	10.000
Af: aflossingen	12.822	12.699
Stand per 31 december	<u>119.987</u>	<u>132.811</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	11.916	12.824
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>108.071</u>	<u>119.987</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	11.916	12.824
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	108.071	119.987
hiervan > 5 jaar	67.093	76.200

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden.
De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

12. Overige kortlopende schulden*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-19	31-dec-18
	€ 1.000	€ 1.000
Crediteuren	16.107	14.724
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	11.916	12.824
Aflossingsverplichtingen roll-over lening	0	0
Belastingen en sociale premies	10.348	9.973
Schulden terzake pensioenen	242	480
Nog te betalen salarissen	5.089	1.108
Vakantiegeld	6.890	7.273
Vakantiedagen	3.036	3.102
Schulden aan groepsmaatschappijen	200	42
Schulden aan kredietinstellingen	0	0
CAO levensfase	18.532	16.403
Nog te betalen kosten:		
Interest leningen	735	864
Overige schulden:		
Te verrekenen met Medische Specialisten	5.317	5.356
Overige overlopende passiva:	0	0
Overige kortlopende schulden	14.099	15.969
Totaal overige kortlopende schulden	<u>92.511</u>	<u>88.118</u>

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

6.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

PASSIVA

13. Financiële instrumenten

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

14. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde balans 6.1.5.

6.1.15 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruitbe- talingen op immateriële activa	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari 2019						
- aanschafwaarde	0	2.969	0	359	0	3.328
- cumulatieve afschrijvingen	0	848	0	3	0	851
Boekwaarde per 1 januari 2019	<u>0</u>	<u>2.121</u>	<u>0</u>	<u>356</u>	<u>0</u>	<u>2.477</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	0	0	0	450	0	450
- afschrijvingen	0	424	0	486	0	910
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
per saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>-424</u>	<u>0</u>	<u>-36</u>	<u>0</u>	<u>-460</u>
Stand per 31 december 2019						
- aanschafwaarde	0	2.969	0	809	0	3.778
- cumulatieve afschrijvingen	0	1.272	0	489	0	1.761
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>0</u>	<u>1.697</u>	<u>0</u>	<u>320</u>	<u>0</u>	<u>2.017</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>		14,3%		10,0%		

6.1.16 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari 2019						
- aanschafwaarde	319.595	50.606	110.402	959	0	481.562
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	165.439	19.713	60.748	0	0	245.900
Boekwaarde per 1 januari 2019	<u>154.156</u>	<u>30.893</u>	<u>49.654</u>	<u>959</u>	<u>0</u>	<u>235.662</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	7.008	2.657	11.998	6.718	0	28.381
- herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	14.070	3.815	13.998	0	0	31.883
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	929	2.314	9.421	0	0	12.664
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	929	2.314	9.421	0	0	12.664
<i>- desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	12.729	5.119	1.050	0	0	18.898
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	4.323	3.774	795	0	0	8.892
per saldo	<u>8.406</u>	<u>1.345</u>	<u>255</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>10.006</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-15.468</u>	<u>-2.503</u>	<u>-2.255</u>	<u>6.718</u>	<u>0</u>	<u>-13.508</u>
Stand per 31 december 2019						
- aanschafwaarde	312.945	45.830	111.929	7.677	0	478.381
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	174.257	17.440	64.530	0	0	256.227
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>138.688</u>	<u>28.390</u>	<u>47.399</u>	<u>7.677</u>	<u>0</u>	<u>222.154</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	zie waarderingsgrondslagen					

6.1.17 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	Vorderingen op groeps- maatschappijen	Vorderingen op overige verbonden maatschappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	Overige effecten	Vordering op grond van compensatie regeling	Overige vorderingen	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Boekwaarde per 1 januari 2019	0	1.515	0	3.172	0	0	0	0	891	5.578
Kapitaalstortingen	0	323	0	-309	0	0	0	0	-23	-9
Resultaat deelnemingen	0	311	0	0	0	0	0	0	0	311
Ontvangen dividend	0	-255	0	0	0	0	0	0	0	-255
Acquisities van deelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwe/vervallen consolidaties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verstrekke leningen / verkregen effecten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangen dividend / aflossing leningen	0	-323	0	0	0	0	0	0	-52	-375
(Terugname) waardeverminderingen	0	-61	0	0	0	0	0	0	0	-61
Amortisatie (dis)agio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>0</u>	<u>1.510</u>	<u>0</u>	<u>2.863</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>816</u>	<u>5.189</u>
Som waardeverminderingen										0

BIJLAGE

6.1.18 Overzicht langlopende schulden ultimo 2019 (enkelvoudig)

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werke- lijke- rente	Restschuld 31 december 2018	Nieuwe leningen in 2019	Aflossing in 2019	Restschuld 31 december 2019	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2019	Aflos- sings- wijze	Aflos- sing 2020	Gestelde zekerheden
		€ 1.000			%	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000			€ 1.000	
Bank Nederlandse Gemeenten	30-mrt-01	5.445	20	onderhands	0,170%	817	0	272	545	0	2	lineair	272	2)
Nederlandse Waterschapsbank	30-mrt-01	5.445	20	onderhands	4,320%	817	0	272	545	0	2	lineair	272	2)
Nederlandse Waterschapsbank	30-mrt-01	5.445	20	onderhands	-0,080%	817	0	272	545	0	2	lineair	272	2)
Nederlandse Waterschapsbank	15-nov-01	5.899	20	onderhands	2,710%	885	0	295	590	0	2	lineair	295	2)
Nederlandse Waterschapsbank	24-jan-02	5.899	20	onderhands	0,110%	1.180	0	295	885	0	3	lineair	295	2)
Nederlandse Waterschapsbank	15-aug-02	7.000	25	onderhands	1,180%	2.520	0	280	2.240	840	8	lineair	280	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	15-aug-02	6.000	25	onderhands	3,640%	2.160	0	240	1.920	720	8	lineair	240	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	13-aug-02	7.000	25	onderhands	0,650%	2.520	0	280	2.240	840	8	lineair	280	2)
Nederlandse Waterschapsbank	14-nov-03	7.000	20	onderhands	2,340%	1.750	0	350	1.400	0	4	lineair	350	2)
Nederlandse Waterschapsbank	14-nov-03	7.000	20	onderhands	1,110%	1.750	0	350	1.400	0	4	lineair	350	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-jun-04	4.254	15	onderhands	4,025%	283	0	283	0	0	0	lineair	0	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	21-jun-04	3.630	16	onderhands	4,155%	454	0	227	227	0	1	lineair	227	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-aug-04	2.553	15	onderhands	4,475%	170	0	170	0	0	0	lineair	0	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	15-sep-04	2.553	15	onderhands	4,313%	170	0	170	0	0	0	lineair	0	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	20-jan-05	2.118	14	onderhands	3,950%	152	0	152	0	0	0	lineair	0	1)
Nederlandse Waterschapsbank	20-jan-05	1.059	14	onderhands	3,810%	75	0	75	0	0	0	lineair	0	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-feb-05	3.403	15	onderhands	3,898%	454	0	227	227	0	1	lineair	227	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	21-feb-05	794	14	onderhands	3,620%	56	0	56	0	0	0	lineair	0	1)
Nederlandse Waterschapsbank	18-sep-06	12.000	20	onderhands	2,990%	4.800	0	600	4.200	1.200	7	lineair	600	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	18-sep-06	14.000	20	onderhands	1,700%	5.600	0	700	4.900	1.400	7	lineair	700	2)
ING Bank	15-dec-08	35.000	20	euroflex	1,700%	17.500	0	1.750	15.750	7.000	9	lineair	1.750	3)
Bank Nederlandse Gemeenten	15-apr-02	3.491	30	onderhands	3,570%	1.629	0	116	1.513	933	13	lineair	116	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	3-jun-02	3.491	30	onderhands	3,160%	1.629	0	116	1.513	933	13	lineair	116	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	22-okt-02	3.491	30	onderhands	3,670%	1.628	0	117	1.511	926	13	lineair	117	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	15-dec-02	3.490	30	onderhands	2,670%	1.629	0	116	1.513	933	13	lineair	116	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-jul-03	5.236	30	onderhands	3,300%	2.618	0	175	2.443	1.568	14	lineair	175	1)
Bank Nederlandse Gemeenten	14-mrt-03	3.490	30	onderhands	2,700%	1.746	0	116	1.630	1.050	14	lineair	116	1)
Nederlandse Waterschapsbank	1-dec-11	15.000	15	onderhands	0,570%	8.000	0	1.000	7.000	2.000	7	lineair	1.000	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-sep-03	10.000	40	onderhands	4,770%	6.250	0	250	6.000	4.750	24	lineair	250	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	1-sep-03	5.000	20	onderhands	4,495%	1.250	0	250	1.000	0	4	lineair	250	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	30-nov-15	15.000	30	onderhands	1,790%	13.500	0	500	13.000	10.500	26	lineair	500	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	30-nov-15	6.000	15	onderhands	0,430%	4.800	0	400	4.400	2.400	11	lineair	400	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	25-apr-16	3.000	15	onderhands	0,965%	2.600	0	200	2.400	1.400	12	lineair	200	2)
Bank Nederlandse Gemeenten	25-jan-17	18.000	20	onderhands	1,169%	17.100	0	900	16.200	11.700	18	lineair	900	2)
ING Bank	1-mei-17	15.000	10	onderhands	1,900%	13.875	0	750	13.125	9.375	8	lineair	750	3)
ING Bank	1-jan-18	10.000	8	onderhands	1,900%	9.625	0	500	9.125	6.625	7	lineair	500	3)
Totaal		263.186				132.809	0	12.822	119.987	67.093			11.916	

Gestelde zekerheid:

- 1) Rijksgarantie
- 2) Waarborgfonds
- 3) Hypotheek op het onroerend goed aan de Burgemeester Banninglaan in Leidschendam, aan de Lijnbaan in Den Haag, aan de Bronovolaan in Den Haag en aan de Hofcampweg in Wassenaar.

Er zijn geen schulden in rang achtergesteld bij andere schulden. Voor de hypotheek hebben het Waarborgfonds voor de Zorgsector, de ING Bank en de Nederlandse Staat een positie die gelijk in rang is. In 2016 is ter meerdere zekerheid hypotheekrecht op het onroerend goed aan de Burgemeester Banninglaan in Leidschendam, aan de Lijnbaan en aan de Bronovolaan/Hogenvoucklaan in Den Haag en aan de Hofcampweg in Wassenaar verstrekt aan het Waarborgfonds, de ING Bank en de Nederlandse Staat voor een bedrag van € 167 mln.

6.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2019

Voor zover posten uit de enkelvoudige resultatenrekening niet afwijken van de geconsolideerde resultatenrekening zijn deze hierna niet nader toegelicht en wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening.

BATEN**15. Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)**

	2019	2018
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€ 1.000	€ 1.000
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	423.991	423.713
Overige zorgprestaties	4.715	4.722
Totaal	428.706	428.435

Toelichting:

Zie toelichting geconsolideerde resultatenrekening 6.1.10.

16. Subsidies

<i>De specificatie is als volgt:</i>	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	18.374	17.730
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	5.123	5.184
Totaal	23.497	22.914

Toelichting:

Zie toelichting geconsolideerde resultatenrekening 6.1.10.

17. Overige bedrijfsopbrengsten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
Overige dienstverlening	3.943	3.495
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
Overige opbrengsten	25.593	14.360
Totaal	29.536	17.855

Toelichting:

Zie toelichting geconsolideerde resultatenrekening 6.1.10.

6.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2019**LASTEN****18. Personeelskosten***De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Lonen en salarissen	172.167	168.490
Sociale lasten	25.346	23.048
Pensioenpremies	13.923	13.977
Andere personeelskosten:		
Andere persoonsgebonden personeelkosten	7.221	9.201
Subtotaal	218.657	214.716
Personeel niet in loondienst	25.159	31.787
Totaal personeelskosten	<u>243.816</u>	<u>246.503</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment per 31 december:		
SEGMENT 1 Ziekenhuis Haaglanden Medisch Centrum	3.344	3.278
SEGMENT 2 Verpleeghuis Nebo	0	100
Totaal aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden per 31 december	<u>3.344</u>	<u>3.378</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

Toelichting:

Zie toelichting geconsolideerde resultatenrekening 6.1.10.

19. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa*De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	910	523
- materiële vaste activa	31.883	30.817
Totaal afschrijvingen	<u>32.793</u>	<u>31.340</u>

Toelichting:

Zie toelichting geconsolideerde resultatenrekening 6.1.10.

20. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa*De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- immateriële vaste activa	0	0
- materiële vaste activa	0	0
Totaal	<u>0</u>	<u>0</u>

Toelichting:

Zie toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening 6.1.10.

6.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2019**LASTEN****21. Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten***De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	57.517	55.077
Totaal	<u>57.517</u>	<u>55.077</u>

Toelichting:

Zie toelichting geconsolideerde resultatenrekening 6.1.10.

22. Overige bedrijfskosten*De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	11.396	11.675
Algemene kosten	30.788	28.747
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	83.039	81.353
Onderhoud en energiekosten		
- Onderhoud	5.668	5.213
- Energiekosten gas	1.530	665
- Energiekosten stroom	1.619	1.735
- Energie transport en overig	741	803
Subtotaal	<u>9.558</u>	<u>8.416</u>
Huur en leasing	761	762
Dotaties dubieuze debiteuren	1.156	2.179
Overige baten en lasten	-2.207	-1.409
Totaal overige bedrijfskosten	<u>134.491</u>	<u>131.723</u>

Toelichting:

Zie toelichting geconsolideerde resultatenrekening 6.1.10.

23. Financiële baten en lasten*De specificatie is als volgt:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Rentebaten	4	26
Resultaat deelnemingen	0	0
Subtotaal financiële baten	4	26
Rentelasten	-2.594	-3.379
Resultaat deelnemingen	-20	436
Subtotaal financiële lasten	<u>-2.614</u>	<u>-2.943</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-2.610</u>	<u>-2.917</u>

Toelichting:

Zie toelichting geconsolideerde resultatenrekening 6.1.10.

6.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING**6.1.19.1 GESEGMENTEERDE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2019****SEGMENT 1 Ziekenhuis Haaglanden Medisch Centrum**

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:		
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	428.706	419.152
Subsidies	23.497	22.914
Overige bedrijfsopbrengsten	29.536	17.549
Som der bedrijfsopbrengsten	481.739	459.615
BEDRIJFSLASTEN:		
Personeelskosten	243.816	239.861
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	32.793	30.633
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	0	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	57.517	55.077
Overige bedrijfskosten	134.491	130.082
Som der bedrijfslasten	468.617	455.653
BEDRIJFSRESULTAAT	13.122	3.962
Financiële baten en lasten	-2.610	-2.439
RESULTAAT BOEKJAAR	10.512	1.523

RESULTAATBESTEMMING*Het resultaat is als volgt verdeeld:*

	2019	2018
	€ 1.000	€ 1.000
Toevoeging/(onttrekking):		
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten	7.071	0
Algemene / overige reserves	3.441	1.523
	10.512	1.523

6.1.19.1 GESEGMENTEERDE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2019**SEGMENT 2 Verpleeghuis Nebo**

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€ 1.000	€ 1.000
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:		
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	0	9.283
Subsidies	0	0
Overige bedrijfsopbrengsten	0	306
Som der bedrijfsopbrengsten	<u>0</u>	<u>9.589</u>
BEDRIJFSLASTEN:		
Personeelskosten	0	6.642
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	0	706
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	0	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	0	0
Overige bedrijfskosten	0	1.642
Som der bedrijfslasten	<u>0</u>	<u>8.990</u>
BEDRIJFSRESULTAAT	0	599
Financiële baten en lasten	0	-478
RESULTAAT BOEKJAAR	<u><u>0</u></u>	<u><u>121</u></u>

RESULTAATBESTEMMING*Het resultaat is als volgt verdeeld:*

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€ 1.000	€ 1.000
Toevoeging/(onttrekking):		
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten	0	121
Algemene / overige reserves	0	0
	<u><u>0</u></u>	<u><u>121</u></u>

6.1.19.2 AANSLUITING TOTAAL RESULTAAT MET RESULTAAT SEGMENTEN

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€ 1.000	€ 1.000
Resultaat volgens gesegmenteerde resultatenrekeningen (enkelvoudig):		
SEGMENT 1 Ziekenhuis Haaglanden Medisch Centrum	10.512	1.523
SEGMENT 2 Verpleeghuis Nebo	0	121
	<u>10.512</u>	<u>1.644</u>
Resultaat volgens enkelvoudige resultatenrekening	<u><u>10.512</u></u>	<u><u>1.644</u></u>

6.1.20 VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De raad van bestuur van Stichting Haaglanden Medisch Centrum heeft de jaarrekening 2019 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 21 april 2020.

De raad van toezicht van de Stichting Haaglanden Medisch Centrum heeft de jaarrekening 2019 goedgekeurd in de vergadering van 14 mei 2020.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 6.1.2.

Gebeurtenissen na balansdatum

De uitbraak van Covid-19 heeft zich in 2020 razendsnel ontwikkeld. Maatregelen die door diverse overheden zijn genomen om het virus in te perken hebben diverse ingrijpende gevolgen gehad voor de bedrijfsvoering:

- In de voorbereiding op de toename van coronapatiënten en om het opvangen van deze patiënten mogelijk te maken en verspreiding van het virus te beperken, is de planbare zorg afgeschaald (met name poliklinische behandeling, de dagverpleging en operatieve behandelingen). Deze ingrepen in het reguliere zorgproces waren, en zijn, nodig om tijdig en op een goede manier de noodzakelijke zorg voor deze patiënten te leveren.
- Om deze zorg aan Corona patiënten te leveren zijn, en worden, additionele kosten gemaakt voor infrastructuur, patiëntgebonden kosten, medewerkers en medisch specialisten (te denken valt aan toename ziekteverzuim, aanschaf beschermingsmiddelen en kosten in verband met het opschalen van de ic).
- In de afgesproken contracten met zorgverzekeraars is deze ontwikkeling niet voorzien en leidt dit tot een niet dekkende vergoeding van de behandeling van de coronapatiënten gezien de additionele kosten hiervoor. Daarnaast leidt dit tot het wegvallen van opbrengsten vanwege het afschalen van planbare zorg.

Naast de zorginhoudelijke uitdagingen, leidt de pandemie door bovengenoemde punten ook tot financiële onzekerheden. Als gevolg van deze effecten waren de cumulatieve opbrengsten de eerste maanden van 2020 circa 6% lager dan in dezelfde periode van 2019, waarbij de grootste negatieve gevolgen te zien waren in de maand maart, wat zich waarschijnlijk zal doorzetten in april en mei, afhankelijk van de duur en omvang van de pandemie. Deze ontwikkelingen raken momenteel de facturatie en daarmee de liquiditeit van ons ziekenhuis nog niet.

Inmiddels heeft ZN toegezegd de extra kosten in het kader van de Corona aanpak te vergoeden. Ook heeft ZN toegezegd de opbrengstenderving te compenseren. De inzet daarbij is dat de gevolgen van de Corona-crisis voor de financiële positie in 2020 geneutraliseerd worden. Deze toezegging moet de impact op de financiële positie mitigeren.

Tevens heeft Stichting Haaglanden Medisch Centrum met de zorgverzekeraars voor meer dan 77% afspraken met een aanneemsom waardoor we minder risico lopen.

Afhankelijk van de duur van de Covid-19-crisis en de aanhoudende negatieve gevolgen voor de economische activiteit en de uitwerking van de afspraken met de zorgverzekeraars is het mogelijk dat dit desalniettemin de rendementsontwikkeling van 2020 raakt, echter gezien de toezeggingen uit de brieven van 17 maart 2020 en 21 april 2020 van de zorgverzekeraars zal deze beperkt zijn. Het is niet mogelijk de exacte gevolgen voor onze activiteiten in de rest van 2020 en daarna te voorspellen. Wij verwijzen tevens naar onze toelichting bij de continuïteitsveronderstelling.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Raad van bestuur

W.G.

mw. I.C.D.Y.M. Wolf-de Jonge, voorzitter

W.G.

mw. D.A. Horbach PhD, Chief Operating Officer (COO)

W.G.

dhr. ir. drs. J.H. ter Horst Chief Financial Officer (CFO)

Raad van toezicht

W.G.

dhr. drs. A.C. Dorland, voorzitter

W.G.

mw. prof. dr. I.D. de Beaufort

W.G.

dhr. ir. A. Bruijntjes

W.G.

dhr. prof. dr. C.J.H.M. van Laarhoven

W.G.

dhr. drs. R.N. van der Plank

W.G.

dhr. drs. E.M.J. Schoenmaker

W.G.

dhr. drs. V.W.J.A. van Stijn

W.G.

dhr. mr. G.R.J. de Groot

Den Haag, 14 mei 2020

6.2 OVERIGE GEGEVENS

6.2 OVERIGE GEGEVENS

6.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten is bepaald, conform artikel 15, dat het behaalde resultaat ter vrije beschikking staat van stichting Haaglanden Medisch Centrum.

6.2.2 Nevenvestigingen

HMC heeft geen nevenvestigingen anders dan de locaties Westeinde, Bronovo, Antoniushove en Gezondheidscentrum Wassenaar in Nederland waar zij haar zorgactiviteiten uitoefent.

6.2.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur en de raad van toezicht van Stichting Haaglanden Medisch Centrum

Verklaring over de jaarrekening 2019

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Haaglanden Medisch Centrum ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaardocument opgenomen jaarrekening 2019 van Stichting Haaglanden Medisch Centrum te Den Haag gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Haaglanden Medisch Centrum samen met haar dochtermaatschappijen ('de groep') en de enkelvoudige jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
- de geconsolideerde en enkelvoudige resultatenrekening over 2019; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is de Regeling verslaggeving WTZi.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

E2CC27KSJ2M5-1657861176-80

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam
T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Haaglanden Medisch Centrum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Benadrukking van de onzekerheid in verband met de effecten van het coronavirus (COVID-19)

Wij wijzen op paragraaf 6.1.20 inzake de gebeurtenissen na balansdatum en paragraaf 6.1.4.1 inzake de continuïteitsveronderstelling in de jaarrekening waarin de raad van bestuur de mogelijke invloed en gevolgen van het coronavirus (COVID-19) op de stichting en op de omgeving waarin de stichting opereert alsmede de genomen en geplande maatregelen om met deze gebeurtenissen en omstandigheden om te gaan heeft beschreven. In deze toelichting is ook beschreven dat er nog steeds onzekerheden bestaan en dat het daarom op dit moment redelijkerwijs niet goed mogelijk is om de toekomstige effecten in te schatten. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot de aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de klassenindeling bezoldigingsmaximum 2015/2014

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij het bezoldigingsmaximum WNT 2015/2014 zoals bepaald en verantwoord door Stichting Haaglanden Medisch Centrum als uitgangspunt gehanteerd voor onze controle en hebben wij geen werkzaamheden verricht op de totstandkoming van dit bezoldigingsmaximum 2015/2014.

Verklaring over de in het/de jaarverslaggeving opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaardocument andere informatie, die bestaat uit:

- het 'verslag van het bestuur', het 'verslag raad van toezicht', het onderdeel 'kwaliteit en veiligheid', het onderdeel 'bedrijfsvoering', het onderdeel 'financieel beleid'; en
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling verslaggeving WTZi is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling verslaggeving WTZi en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi; en voor
- een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 14 mei 2020
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. C. Hameeteman RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 van Stichting Haaglanden Medisch Centrum

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de stichting opereert.

Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.